

► Gemeente Horst aan de Maas

Meerjarenbegroting 2024-2027

Voorwoord

“We werken samen aan de voorwaarden voor gelukkige en gezonde inwoners, nu en in de toekomst.” Deze ambitie van het college is het fundament onder voorliggende meerjarenbegroting. Een begroting die gestoeld is op drie pijlers: uitvoering, kwaliteitsverbetering en ambitie.

“We werken samen aan de voorwaarden voor gelukkige en gezonde inwoners, nu en in de toekomst.”

Uitvoering

De komende jaren staan – zoals de begroting ook laat zien – in het teken van impact maken buiten. Plannen komen tot uitvoering. De eerste inwoners kunnen hun intrek nemen in de woningen die voortvloeien uit het Masterplan wonen; we planten meer groen aan, waardoor onze openbare omgeving aantrekkelijker, gezonder en duurzamer wordt en inwoners bijvoorbeeld minder wateroverlast hebben; we pakken de kwaliteit van wegen aan en verbeteren de verkeersveiligheid; inwoners krijgen sneller de juiste ondersteuning; we breiden ons team van toezicht en handhaving verder uit, waardoor we onveilige en ongewenste situaties sneller kunnen aanpakken. En dat zijn maar een paar voorbeelden.

Kwaliteitsverbetering

De kwaliteit van onze gemeentelijke dienstverlening gaat erop vooruit. We investeren in de vaardigheden van medewerkers, in slimme techniek en veilige systemen. Zo maken we het voor inwoners makkelijker om live en digitaal contact te hebben met de gemeente en om de voortgang van hun aanvragen te volgen. En we verbeteren processen waardoor inwoners en ondernemers sneller het juiste antwoord krijgen.

Ambitie

In het Hoofdlijnenakkoord en het Collegeprogramma heeft dit college duidelijke ambities geformuleerd, onder andere als antwoord op de complexe, maatschappelijke opgaven waar we voor staan. We willen grote stappen maken op het gebied van duurzaamheid en klimaat; we willen ons sociale domein – samen met partners – transformeren waardoor de zorg toegankelijk en betaalbaar blijft; we zetten ons in voor een gezonde en florierende lokale economie... Dat zijn slechts een paar voorbeelden. Ook hierin zetten we de komende jaren stappen. Deze begroting laat dat zien. ►

Uitdagende tijden

Naast uitvoering, kwaliteitsverbetering en ambitie, roept deze begroting ook op tot realisme.

- Net als ieder huishouden, merken we ook als gemeente de gevolgen van loon- en prijsstijgingen. Hierop is – op verschillende plekken in deze begroting – al geanticipeerd. Loon- en prijsstijgingen blijven echter een onzekere factor.
- Ook de gemeentelijke organisatie ervaart de impact van de krapte op de arbeidsmarkt; zeker in specifieke beroepsgroepen is het invullen van vacatures een enorme uitdaging.
- We krijgen als gemeente steeds meer (wettelijke) taken vanuit het Rijk; taken waarvan de impact nog niet altijd helder is.
- Er is nog steeds veel onduidelijkheid over financiële middelen die het Rijk vanaf 2026 uitkeert aan gemeenten voor het uitvoeren van wettelijke taken. De gesprekken over ‘hoe verder vanaf het ravijnjaar’ zijn nog in volle gang. Met de komst van een nieuw kabinet na de verkiezingen in november 2023, verwachten we pas in het voorjaar van 2024 meer duidelijkheid hierover.

“Ambitie is goed
maar dan wel
in balans met
uitvoering.”

Realisme is dus nodig. Ambitie is goed en past ook bij het DNA van onze gemeente, maar dan wel – om in termen van het Hoofdlijnenakkoord te blijven – in balans met uitvoering. Deze ontwikkelingen dwingen ons om creatief te zijn. Creativiteit... ook dat is een woord dat past bij deze begroting. We werken aan creatieve oplossingen om binnen de bestaande capaciteit en bestaande budgetten toch het benodigde werk te verzetten en zelfs een kwaliteitsverbetering door te voeren. Door te transformeren of te innoveren bijvoorbeeld, door techniek slim in te zetten of processen te optimaliseren waardoor we efficiencyvoordelen behalen, óf door de kennis en expertise van medewerkers verder te ontwikkelen en – als het niet anders kan – externe expertise in te schakelen.

Realisme betekent ook: kritisch zijn op onze eigen rol: waar nemen we het voortouw, waar ligt het initiatief bij de samenleving? Het spreekt voor zich dat we altijd duidelijk moeten zijn over de rol die we vervullen: helder communiceren, zodat inwoners en ondernemers weten wat ze van ons mogen en kunnen verwachten.

De kaders die de raad in de Kaderbrief heeft meegegeven, vormen het uitgangspunt voor voorliggende begroting. Dat wil zeggen: een structureel sluitende begroting voor 2024 en 2025. De jaren 2026 en 2027 zijn vooralsnog niet sluitend: niet structureel en ook niet in totaliteit. ►

Anders dan anders

Deze begroting is anders dan u wellicht gewend bent: het welbekende, dikke boekwerk – zoals de BBV die voorschrijft – is een bijlage geworden. In voorliggend hoofddocument lichten we de belangrijkste speerpunten en acties, primair voor 2024 en met een doorkijk naar de volgende jaren uit. Daarbij ligt de focus op vragen als: 'Wat doen we meer of minder?' 'Wat doen we anders?' 'Waar maken we het verschil?' 'Waarom maken we bepaalde keuzes?' En... de belangrijkste vraag: 'Wat merken inwoners of ondernemers hiervan?' Dit betekent ook dat de uitvoering van onze reguliere, wettelijke taken – noem het 'business as usual' – in mindere mate tekstueel zijn toegelicht.

In voorliggend document is gekozen voor een prettig leesbare structuur/opbouw. Deze correspondeert niet op alle paragrafen met de bijlage, de BBV-begroting. Daarom hebben we bij elke paragraaf een korte leeswijzer opgenomen, waarbij we verwijzen naar de juiste paragraaf in de BBV-begroting. Hier vindt u een meer gedetailleerde uitwerking van de baten en lasten.

BBV-begroting 1.1 & 1.2 ◀

“We bouwen de begroting van 2025 op vanuit een blanco canvas.”

Deze nieuwe opzet past bij de stappen die we eerder al hebben gezet, – bijvoorbeeld in het collegeprogramma – en bij de behoefte die de raad heeft uitgesproken om beter haar kaderstellende rol te kunnen pakken. Deze opzet van de begroting – hoofdlijnen in voorliggend stuk, details in de bijlage – past hierbij.

De begroting voor 2025 gaan we 'zero-based' opzetten. Simpel gezegd: we bouwen een nieuwe begroting op vanuit een blanco canvas. Dat betekent dat we alle uitgaven en 'potjes' kritisch tegen het licht houden. Dragen ze voldoende bij aan onze ambities? Zijn ze realistisch en uitvoerbaar? Hebben ze prioriteit?

Op deze wijze komen ambities en realisme beter met elkaar in balans. Deze nieuwe opzet van de begroting is onderdeel van de herijking van de P&C cyclus; een proces waarbij we ook de gemeenteraad in een vroegtijdig stadium betrekken.

Inhoudsopgave

Kijk op de begroting 2024	6
De belangrijkste nieuwe uitgaven in 2024	7
1. Vitale kernen	8
1.1 Wonen, bouwen en bouwgrondexploitaties	8
1.2 Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit	10
1.3 Inwonersparticipatie en -initiatieven	11
1.4 Sport, leefstijl en gezondheid	12
1.5 Cultuur, historie en erfgoed	12
2. Sterke sociale basis	14
2.1 Van zorg naar gezondheid	15
2.2 Werken vanuit de bedoeling	16
2.3 Meedoen	17
2.4 Onderwijs	18
2.5 Ontwikkeling van taal en digitale vaardigheden	19
3. Een natuurlijk en vitaal landelijk gebied	20
3.1 Ruimte	20
3.2 Openbaar groen, bossen en landschap	22
4. Duurzaam Horst aan de Maas	24
4.1 Milieu en duurzaamheid	24
4.2 Klimaatadaptatie en riolering	25
4.3 Afvalverwijdering	26
5. Toekomstbestendige en innovatieve economie	28
5.1 Vrijtijdseconomie	28
5.2 Landbouw, tuinbouw en veehouderij	29
5.3 Economische zaken	31
6. (Arbeids)migratie en integratie	33
6.1 Arbeidsmigranten	33
6.2 Nieuwkomers	34
7. Gezonde, duurzame en ondernemende organisatie	36
7.1 Burgerzaken	36
7.2 Openbare orde en veiligheid	37
7.3 Toezicht en handhaving	38
7.4 Overhead	39
7.5 Bestuur	42
7.6 Algemene baten en lasten	42
7.7 Algemene dekkingsmiddelen	43
Overzicht lasten en baten 2024 tot en met 2027	44

Kijk op de begroting 2024

Elk najaar maakt de gemeente Horst aan de Maas een begroting. Noem het ons huishoudboekje. Hierin staat wat we het komend jaar allemaal gaan doen, wat de kosten zijn en hoe we die uitgaven betalen.

Als college werken we samen aan de voorwaarden voor gelukkige en gezonde inwoners, nu en in de toekomst. We investeren in meer woningen, betere ondersteuning voor mensen die hulp nodig hebben, een omgeving waar kinderen en jongeren gezond kunnen opgroeien en veiligere wegen. We verbeteren onze dienstverlening. Inwoners en ondernemers komen makkelijker – persoonlijk en digitaal – in contact met ons en we geven sneller en beter antwoord op vragen van inwoners. En we zetten stappen om grotere vraagstukken aan te pakken. Bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, een gezonde toekomst voor de veehouderij of een betere integratie van arbeidsmigranten.

We zijn financieel gezond. Maar we zijn ook alert op onzekerheden: ook als gemeente hebben we te maken met prijsstijgingen. En niet alle toekomstige inkomsten zijn even duidelijk. Daar houden we rekening mee, zodat we ook de komende jaren onze ambities waar kunnen blijven maken.

Het college van burgemeester en wethouders

De volledige begroting vindt u op:
<https://horstandemaas.begroting-2024.nl>

1 **Algemene uitkering uit gemeentefonds** € 78,9 miljoen

2 **Bouwgrondexploitaties, verpachting en overige economische zaken** € 10,7 miljoen

3 **Overige baten** € 23,7 miljoen

4 **Onttrekking reserves** € 5,3 miljoen

5 **Heffingen en belastingen**

Inkomsten uit heffingen:

OZB-woningen	€ 8,27 milj.
OZB niet-woningen	€ 7,28 milj.
Afvalstoffenheffingen	€ 4,60 milj.
Rioolheffing	€ 4,70 milj.
Toeristenbelasting	€ 4,01 milj.
Reclamebelasting	€ 0,09 milj.
Precariobelasting	€ 0,03 milj.
Marktgelden	€ 0,02 milj.
Begraafplaatsrechten	€ 0,02 milj.
Overige heffingen	€ 2,62 milj.

Totaal € 31,6 miljoen

1 **Vitale kernen** € 28,1 miljoen

- Stimuleren woningbouw: meer betaalbare woningen voor vooral jongeren en senioren.
- Vergroenen en verduurzamen van wijken.
- Verbeteren kwaliteit van openbare wegen.
- Nieuw beleid voor cultuur, cultuurhistorie en erfgoed.
- Accommodaties

2 **Een sterke sociale basis** € 53,6 miljoen

- Kantelen van zorg naar gezondheid
- Meer laagdrempelige hulp voor inwoners, in de eigen omgeving.
- Meer geld voor sterke dorpen & wijken, gezondheid & preventie.
- Aandacht voor passend onderwijs, dicht bij huis.
- Investeren in ontwikkeling van taal en digitale vaardigheden.

3 **Een natuurlijk vitaal en landelijk gebied** € 5,9 miljoen

- Aan de slag volgens de Omgevingswet.
- Verder met de Omgevingsvisie: in gesprek met inwoners over welke gemeente we zijn in 2040.
- Meer groen in de openbare ruimte.
- Bestemmingsplannen voor Gorandorse en Toverland.

4 **Duurzaam Horst aan de Maas** € 16,3 miljoen

- Plannen voor grootschalige energie-opwek: zonne-energie in de Gedeelde Peel en windenergie A73 Maaslijn.
- Wateroverlast aanpakken.
- Onderzoek naar betere mogelijkheden voor afval scheiden.
- Pilots werken met circulaire grondstoffen.

5 **Een toekomstbestendige en innovatieve economie** € 3,0 miljoen

- Investeren in de Gezondste Regio.
- Transitie veehouderij.
- Verduurzamen en herstructureren van bedrijventerreinen.
- Ondernemers stimuleren om nieuwe, toeristische projecten te ontwikkelen.

6 **(Arbeids)migratie en integratie** € 1,5 miljoen

- Samen met ondernemers verbeteren van de integratie van arbeidsmigranten.
- Vergunningen op orde brengen.
- Strenger handhaven op overbewing.
- Meer aandacht voor (vrijwilligers)werk bij inburgering statushouders.

7 **Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie** € 41,1 miljoen

- Verbeteren (digitale) dienstverlening en uitbreiden bereikbaarheid gemeente.
- Beter samenwerken met partners in aanpak van georganiseerde criminaliteit.
- Meer handhavers op straat.
- Betere samenwerking tussen gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie.

De belangrijkste nieuwe uitgaven in 2024

Wat betaalt de inwoner?

De vorige pagina laat zien dat een deel van de gemeentelijke inkomsten bestaat uit heffingen zoals OnroerendZaak belasting (OZB), Afvalstoffenheffing en Rioolheffing. Wat betekent dit voor een gemiddeld huishouden? Dat laten onderstaande cijfers zien.

	Limburgs gemiddelde 2023	HADM 2023	HADM 2024
OZB	€ 393,-	€ 420,-	€ 433,-
Rioolheffing	€ 231,-	€ 230,-	€ 280,-
Afvalstoffenheffing	€ 299,-	€ 261,-	€ 265,-
Totaal	€ 923,-	€ 911,-	€ 978,-

In 2024 betaalt een gemiddeld huishouden 7,4% meer aan gemeentelijke heffingen. Dit komt neer op een bedrag van € 67,24 per jaar.

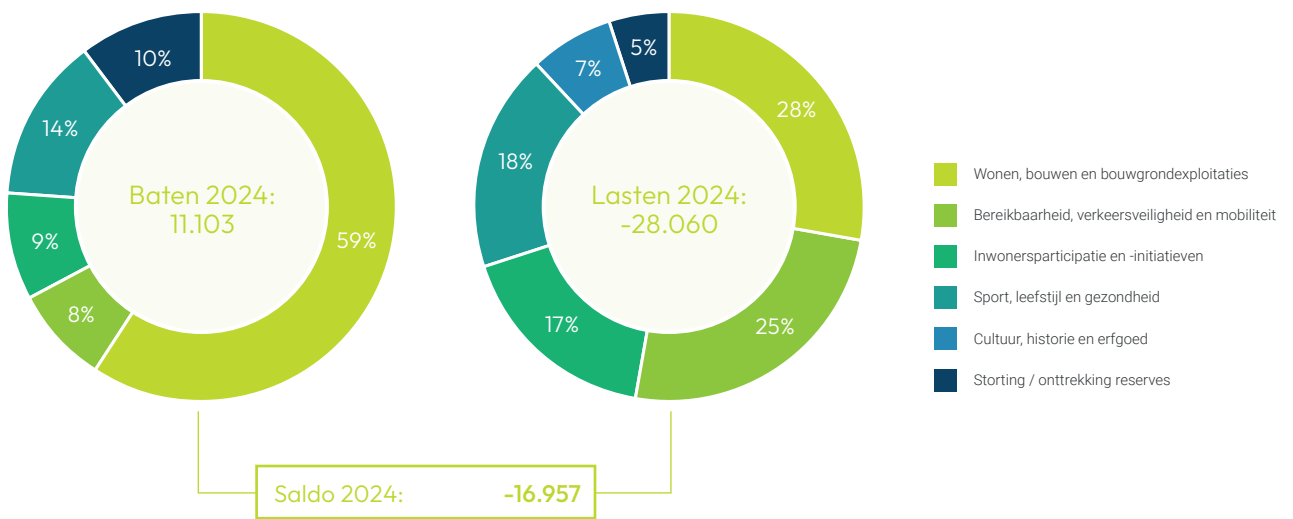
- ▶ Regie op ruimte en landelijk gebied (26 landelijke programma's) € 300.000,-
- ▶ Aanvullende onderzoeken windproject A73/Maaslijn € 150.000,-
- ▶ Zero based begroting 2025-2028 € 120.000,-
- ▶ Investing in duurzame mobiliteit 2024 € 630.000,-
- ▶ Versterken team VTH € 500.000,-
- ▶ Programmatisch werken € 200.000,-
- ▶ Onderzoeksbudget revolverend fonds revitalisatie van bedrijventerreinen € 25.000,-
- ▶ Onze Loods € 270.000,-
- ▶ Leesbevordering voor kinderen van 0-12 jaar € 228.000,-
- ▶ Aanvullende investeringen in het centrum van Sevenum en Horst € 20.000,-
- ▶ Accommodatiebeleid € 432.000,-
- ▶ Digitale transformatie € 740.000,-
- ▶ Stimuleringsmiddelen landbouwtransitie € 100.000,-

1. Vitale kernen

In Horst aan de Maas 'bouwen' we letterlijk en figuurlijk aan vitale kernen. Kernen waar het fijn wonen is, in een woning die past, in een groene wijk. Kernen waar mensen naar elkaar omkijken, elkaar ontmoeten en waar verbindingen ontstaan. Kernen met een florerend verenigingsleven en voldoende vrijwilligers. Kernen waar inwoners zelf het initiatief en hun verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en voor hun leefomgeving. Kernen waarin iedereen mee kan doen, ongeacht zijn of haar afkomst of achtergrond. Voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en ontmoeten, versterken die kernen en de sociale verbondenheid.

1.1 Wonen, bouwen en bouwgrondexploitaties

BBV-begroting 1.1 & 1.2 ◀

Baten 2024:	6.578	Lasten 2024:	-7.833	Saldo 2024:	-1.255
-------------	-------	--------------	--------	-------------	--------

In het Masterplan Wonen 2021-2025 is een duidelijke ambitie opgenomen: het herstellen van de balans op de woningmarkt. Zodat inwoners kunnen wonen in een woning die bij ze past en op een plek waar zij zich thuis voelen. Dit doen we onder andere door het vergunnen van 1000 woningen tot en met 2025, waarvan twee derde betaalbare nieuwbouwwoningen.

We werken volgens het vastgestelde Uitvoeringsplan en de Dorpsplannen Wonen waarin samen met inwoners de behoeften per kern zijn uitgewerkt. We zien dat er vooral behoefte is aan levensloopbestendige woningen voor senioren en betaalbare woningen voor starters. We hebben ook aandacht voor andere doelgroepen, in het ▶

bijzonder kwetsbare inwoners zoals statushouders, mensen met een zorgbehoefte, internationale werknemers (zie ook paragraaf 6.1) en woonwagenbewoners.

Dit gaan we doen:

- We werken aan ongeveer 30 woningbouwprojecten in bijna alle kernen. Bij een aantal grote projecten - zoals Siebersbroek in Lottum, Meteriksveld in Meterik en de Oude Holstraat in Hegelsom - gaat in het vierde kwartaal van 2023 de schop in de grond. In 2024 kunnen de eerste bewoners hun intrek nemen in een nieuwe woning. Daarnaast zijn we gestart met de bestemmingsplanprocedures voor de locaties Mäöleveld en met fase 2 van de Wouterstraat in America.
- Om onze ambitie op het gebied van woningbouw te kunnen realiseren, zijn naar verwachting meer bouwgronden nodig dan de beperkte voorraad die nu in ons bezit is. Dit betekent dat we voorafgaand aan de vergunningverlening, plannen voorbereiden en eventueel gronden aankopen.
- Bij nieuwbouw hanteren we uitgangspunten voor klimaat-adaptief bouwen met voldoende ruimte voor spelen, groen, bewegen en ontmoeten. Dat kan tot gevolg hebben dat de grondexploitaties minder opbrengend vermogen hebben of zelfs verliesgevend worden.
- We maken beleid om beter te kunnen sturen op betaalbaarheid, beschikbaarheid en verdeling van schaarse woningen. Dit doen we vooral in regioverband. Daar waar nodig, schakelen we externe expertise in.
- We voeren het in 2023 vastgestelde Woonwagenbeleid uit. Hiervoor is een krediet beschikbaar gesteld van € 769.000. Bestaande locaties knappen we op en breiden we uit. De planning is twee nieuwe woonwagenlocaties te realiseren. Daar stellen we grondexploitaties voor op. De kapitaallasten komen dan te vervallen en de middelen hevelen we dan over naar de vast te stellen grondexploitaties.
 - De vraagstukken voor herontwikkeling van inbreidingslocaties zijn nadrukkelijker in beeld. Dit doen we ook bij revitalisering van bestaande wijken. We starten vanaf 2024 met verkenningen zoals we in het Hoofdlijnenakkoord hebben afgesproken.
 - We zijn gestart met de voorbereiding om in 2024 - samen met Wonen Limburg - flexwoningen in drie kernen te realiseren.
 - We vergroenen en verduurzamen wijken. Zie ook paragraaf 3.2: Openbaar groen, bossen en landschap.
 - We stimuleren inwoners en partners om de bestaande woningvoorraad duurzamer en levensloopbestendig te maken.

1.2 Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit

BBV-begroting 1.3 ◀

Baten 2024:	916	Lasten 2024:	-7.027	Saldo 2024:	-6.111
-------------	-----	--------------	--------	-------------	--------

Een goede bereikbaarheid van voorzieningen, een sterke infrastructuur in en tussen onze kernen en verkeersveiligheid zijn belangrijke voorwaarden voor vitale kernen. Eind 2023 leggen we een nieuw Wegbeheerplan 2023-2027 voor aan de raad.

Dit gaan we doen:

- We zijn terughoudend met het aanleggen van meer asfalt. Wel blijven we investeren in het behoud van de kwaliteit van openbare wegen. Vooruitlopend op en in lijn met het nieuwe Wegbeheerplan, zijn in de begroting van 2023 toekomstige investeringsbijdragen voor het revitaliseren van wegen geïndexeerd. Dit betekent dat we in 2024 € 3 miljoen en vanaf 2025 jaarlijks € 4 miljoen beschikbaar hebben voor het herstel en de reconstructie van wegen.
- We onderhouden wegen om deze gedurende de maximale levensduur functioneel en veilig te houden (op basisniveau). Hiervoor hebben we vanuit het huidige Wegbeheerplan jaarlijks € 1,5 miljoen beschikbaar. We zien echter dat kosten als gevolg van loon- en prijsstijgingen toenemen. Ook hebben we de afgelopen jaren meer wegen in ons beheer gekregen. Uit het nieuwe Wegbeheerplan moet blijken in hoeverre dit bedrag toereikend is.
- In de periode 2024 - 2027 investeren we in de belangrijkste knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid en in de verduurzaming van mobiliteit. Denk hierbij aan:
 - de transitie van fossiele brandstoffen naar alternatieven zoals elektrisch rijden, zoals aanpassingen in de infrastructuur;
 - de overstap van auto naar actieve mobiliteit (lopen en fietsen) en OV. Daarvoor zijn fysieke aanpassingen nodig zoals betere voorzieningen voor de fiets, maar ook overstappunten;
 - verkeersmaatregelen om hinder voor de omgeving door autoverkeer (fijnstof, geluid etc.) te verminderen;
 - de invoering van de gebiedsontsluitingsweg (GOW 30); een categorie wegen tussen de 30- en 50 kilometerzones zoals we ze nu kennen. Hiervoor moeten we infrastructureel een aantal grote veranderingen doorvoeren;
 - het terugdringen van de risico's van vracht- en landbouwverkeer in onze kernen.In deze begroting is hiervoor in de periode 2024 – 2027 jaarlijks een bedrag van € 500.000 opgenomen. Daarnaast wordt er regionaal vanuit Trendsportal geïnvesteerd in de verduurzaming van mobiliteit, waaronder in de logistieke aanpak, fietsstimulering en duurzaam leervervoer. Eind 2023 / begin 2024 maken we mobiliteitsprogramma's en een projectenlijst met een gedetailleerd overzicht van inspanningen en bijbehorende investeringen.

1.3 Inwonersparticipatie en -initiatieven

BBV-begroting 1.6 ◀

Baten 2024:	979	Lasten 2024:	-4.815	Saldo 2024:	-3.836
-------------	-----	--------------	--------	-------------	--------

Krachtige gemeenschappen, waarin inwoners elkaar ontmoeten en omzien naar elkaar, vormen het fundament voor Vitale Kernen. We zien een groei van (de behoefte aan) dorpsondersteuners of een andere vorm van 'noaberzorg', die ontstaan vanuit vrijwilligersinitiatieven in de kernen. Ook inwonerinitiatieven in de fysieke ruimte, zoals het aanleggen van een speelbos of particuliere groen- en speeltuinbeheerders, dragen bij aan (plekken voor) ontmoeting en het inzetten op de eigen kracht van inwoners.

“Krachtige gemeenschappen, waarin inwoners elkaar ontmoeten en omzien naar elkaar vormen het fundament voor vitale kernen.”

Onze rol als gemeente is om activiteiten en initiatieven die bijdragen aan vitale gemeenschappen aan te jagen, te faciliteren, ondersteunen en waarderen. De regie over het initiatief blijft bij de inwoner of vereniging zelf, maar we trekken wel gezamenlijk als partners op. We willen hiermee bereiken dat inwoners/verenigingen beter in staat zijn een initiatief binnen hun gemeenschap te realiseren.

Accommodaties hebben een spilfunctie in vitale kernen. Ze zijn een plek waar mensen elkaar ontmoeten, waar nieuwe ideeën worden geboren en vormen een spil in sociale cohesie in een kern.

Dit gaan we doen:

- We waarderen en stimuleren initiatieven van stichtingen, verenigingen en (vrijwilligers)organisaties die bijdragen aan de positieve gezondheid van inwoners en aan het versterken van vitale gemeenschappen. Dit doen we in 2024 voor het eerst volgens het nieuwe subsidiekader en de nieuwe subsidieregelingen. Financiële kaders blijven ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. We werken op gelijkwaardige basis én op basis van vertrouwen.
 - Vooruitlopend op een nieuw te ontwikkelen accommodatiebeleid is in de begroting budget opgenomen, onder andere om:
 - reeds genomen besluiten (het schrappen van een ombuiging op accommodaties in 2024) uit te kunnen voeren;
 - in te kunnen spelen op onvoorziene of dringende knelpunten (voor een aantal accommodatie-gerelateerde zaken). Dit om reeds genomen besluiten te kunnen verwerken (onder andere de Wingerd, gymzaal America).
- Begin 2024 herijken we het accommodatiebeleid. Daarin wordt duidelijk in hoeverre bijdrages structureel worden. We gaan meer gebruikmaken van dorpsondersteuners en ervaringsdeskundigen en verbinden hen – daar waar nodig – met voorliggende voorzieningen en professionele ondersteuning. ►

Ervaring laat zien dat inwoners sneller hulp vragen aan dorpsondersteuners en ervaringsdeskundigen. Hierdoor kunnen inwoners sneller, in hun eigen omgeving en op basis van eigen kracht en die van de gemeenschap geholpen worden. Dorpsondersteuners en ervaringsdeskundigen verbinden, stimuleren ontmoetingen, verwijzen door en versterken het eigen netwerk.

1.4 Sport, leefstijl en gezondheid

BBV-begroting 1.5 & 1.7 ◀

Baten 2024:	1.515	Lasten 2024:	-5.053	Saldo 2024:	-3.538
-------------	-------	--------------	--------	-------------	--------

We streven naar een gezonde generatie in 2040: veerkrachtige, weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. Vanuit het programma Vitale Kernen werken we aan een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Zo maken we het voor inwoners veel gemakkelijker om een gezonde leefstijl te ontwikkelen en vast te houden, versterken we de mentale veerkracht, weerbaarheid en hun welbevinden.

Dit gaan we doen:

- Onder de paraplu van IN! Horst aan de Maas sluiten we aan bij het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA). We ontwikkelen een samenhangende lokale aanpak op drie uitvoeringslijnen: sport, bewegen & cultuur, gezondheid & sociale basis. Dat doen we met een domein-overstijgende inzet vanuit een gebiedsgeoriënteerde, lokale preventie-infrastructuur.
- We voeren samen met partners uit onderwijs, gezondheidszorg, kinderopvang en het verenigingsleven het Transitieplan Sport aan de Maas uit. Onze sportconsulenten werken samen met deze partners aan programma's en activiteiten voor doelgroepen voor wie sporten of bewegen niet vanzelfsprekend is. Denk aan ouderen, minima, mensen met een beperking of mensen met een mindere gezondheid.

1.5 Cultuur, historie en erfgoed

BBV-begroting 1.6 ◀

Baten 2024:	0	Lasten 2024:	-1.949	Saldo 2024:	-1.949
-------------	---	--------------	--------	-------------	--------

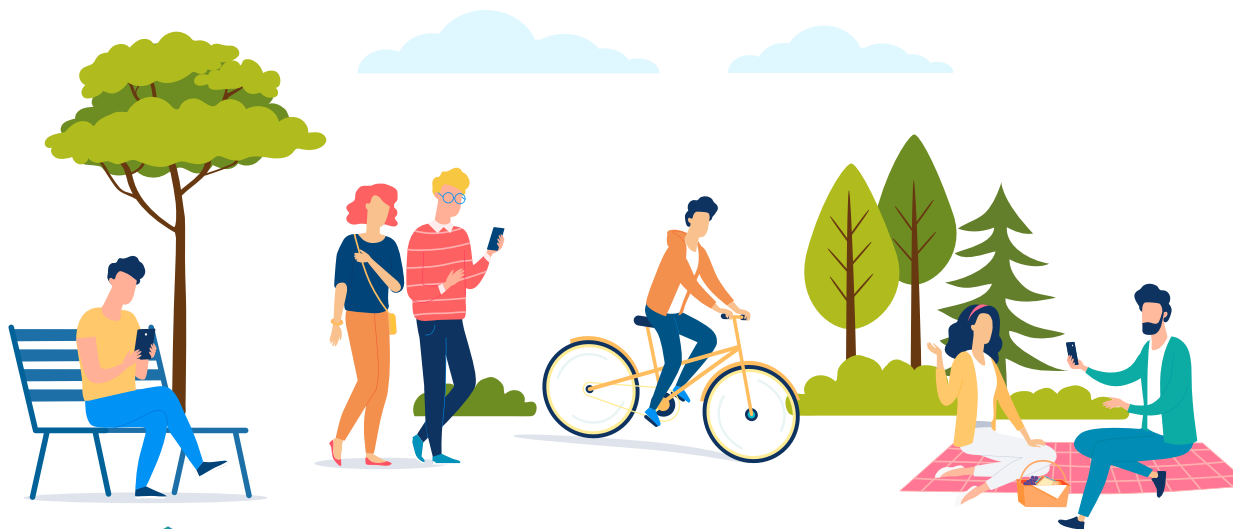
“Cultuur en erfgoed leveren een belangrijke bijdrage aan vitale gemeenschappen.”

Cultuur zorgt ervoor dat inwoners elkaar ontmoeten en meedoen. Cultuur en erfgoed leveren een belangrijke bijdrage aan vitale gemeenschappen, de sociale cohesie in kernen, een gezonde en gelukkige leefstijl voor inwoners en de beweging van zorg naar gezondheid (zie ook hoofdstuk 2; sociale basis). ▶

Daarom zetten we in op een sterk verenigingsleven en het behouden en uitbreiden van het cultuuraanbod. Ook vinden we het belangrijk dat we zorgvuldig met ons erfgoed omgaan en de verhalen die erbij horen, levendig houden.

Dit gaan we **doen**:

- We stimuleren cultuur in onze gemeente via de programmalijn van het cultuurbeleid van Horst aan de Maas, IN! Horst aan de Maas en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). We hebben hierbij extra aandacht voor jeugd, ouderen en kwetsbare doelgroepen.
- We evalueren en actualiseren in 2024 het cultuurbeleid. Dit doen we samen met inwoners, lokale cultuurverenigingen, professionals uit de sector en andere partners zoals onderwijsinstellingen, de bibliotheek en het welzijnswerk. We bespreken de evaluatie ook met de raad.
- We ontwikkelen nieuw Erfgoedbeleid en leggen dit voor aan de gemeenteraad. Met dit beleid geven we vorm en inhoud aan onze cultuurhistorie en ons erfgoed. Ook maken we de investeringen inzichtelijk die nodig zijn om cultuurhistorie en erfgoed te behouden en te ontwikkelen.
- In het vierde kwartaal van 2023 is een gebiedsvisie voor Kasteelpark ter Horst gereed. Op basis van deze visie bepalen we óf – en zo ja, welke – stappen we zetten in de uitvoering.
- We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan het behouden, herstellen en versterken van erfgoed. Hetzelfde geldt voor initiatieven die bijdragen aan de ontsluiting van cultuurhistorie en erfgoed voor inwoners en toeristen.

2. Sterke sociale basis

Baten 2024:	12.605	Lasten 2024:	-53.604	Saldo 2024:	-40.999
-------------	--------	--------------	---------	-------------	---------

NB. Omdat we vanaf 2024 werken met ontschotte budgetten, is hier geen specificatie naar beleidsvelden opgenomen.

In Horst aan de Maas bouwen we aan een sterke, sociale basis; de kracht van inwoners, hun netwerk en gemeenschappen zijn daarin het vertrekpunt. Zo houden we professionele zorg betaalbaar en beschikbaar voor inwoners die dit echt nodig hebben.

Dat vraagt om een transformatie van onze rol en dienstverlening; een transformatie die het afgelopen jaar al is ingezet. Kern van de transformatie is:

- Meer uitgaan van (positieve) gezondheid, eigen kracht en preventie. We investeren (veel) meer in de sociale basis (sterke dorpen en wijken). De link met het programma vitale kernen is daarbij evident. Dit leidt uiteindelijk tot een afname van het gebruik van professionele hulpverlening en zorg (maatwerkvoorzieningen).
- Professionals werken meer samen met en zijn ondersteunend aan vrijwilligers, waaronder dorpsondersteuners en ervaringsdeskundigen.
- Binnen dit programma focussen we onder andere op gelijke kansen op gezondheid en het terugdringen van gezondheidsachterstanden.
- We gaan uit van vertrouwen, werken vanuit de bedoeling en maken passende oplossingen mogelijk, binnen de regels.
- Zo houden we professionele zorg betaalbaar en beschikbaar voor inwoners die dit echt nodig hebben.

“Geen ‘aparte potjes’
maar één budget met
ruimte om te kunnen
investeren in een
sterke, sociale basis.”

Deze transformatie vraagt ook om een andere manier van werken met financiën: ontschot én met ruimte om te investeren. Kortom: geen ‘aparte potjes’ voor bijvoorbeeld sport of de Participatiewet, maar één budget met ruimte om te kunnen investeren in een sterke, sociale basis. Dankzij landelijke programma’s zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) kan dit ook.

Hiermee financieren we pilots en projecten die bijdragen aan de transformatie, preventie en een sterke, sociale basis. We willen in 2024 een transformatiebudget van (maximaal) € 2,4 miljoen vormen. We willen een bestemmingsreserve vullen met de landelijke middelen die we krijgen én vanuit ruimte die we binnen het sociaal domein vrijspelen. We zullen de resultaten van de tweede bijstelling en jaarrekening 2023 verwerken en de raad een concreet voorstel voorleggen. ►

Voordelen die we hiermee behalen (bijvoorbeeld door minder inzet van maatwerkvoorzieningen) investeren we – in ieder geval de komende jaren – terug in de sociale basis of vitale kernen (zie programma 1). Zo creëren we een vliegwiel dat steeds sneller gaat draaien. Daarbij gelden een aantal voorbehouden:

- We houden momenteel onze eigen dienstverlening in het sociaal domein tegen het licht. De uitkomsten daarvan zijn nu nog niet bekend. Dit kan betekenen dat er extra middelen nodig zijn om onze dienstverlening passend bij de hierboven beschreven beweging te optimaliseren. Daarin nemen we ook mogelijke gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming voor onze eigen dienstverlening mee. Het kan hierbij zowel gaan om capaciteit en organisatie als om onze werkprocessen en systemen.
- Landelijke ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de opdracht en taken die we als gemeente hebben. Dat heeft dan ook direct gevolgen voor onze inzet en de budgetten die we ontvangen. We moeten hier flexibel op kunnen inspelen.
- We beoordelen jaarlijks welke ruimte reëel is, zodat een mogelijk overschot terug kan vloeien.
- We nemen de raad structureel mee.

2.1 Van zorg naar gezondheid

Met de transformatie van zorg naar gezondheid, willen we ervoor zorgen dat iedereen de hulp krijgt die hij nodig heeft. Inwoners worden eerder geholpen, waardoor we een zware zorgvraag kunnen voorkomen.

Dit gaan we doen:

- We bouwen het netwerk van partners rondom IN! verder uit. Samen met onder andere partners in onderwijs en kinderopvang, Proviso, Cohesie, zorgaanbieders, Sport aan de Maas en Synthese geven we de inhoud van IN! verder vorm.
- We geven uitvoering aan ons plan van aanpak GALA waarbij we beschikbare middelen slim combineren om onze doelen te realiseren. Dit doen we vanuit een samenhangende lokale aanpak op drie uitvoeringslijnen, sport, bewegen & cultuur, gezondheid & sociale basis.
- We organiseren Sociale Kracht Sessies: dit zijn bijeenkomsten waarin professionals, vrijwilligers en inwoners elkaar ontmoeten, waar zij kennis delen, waar nieuwe samenwerkingen ontstaan en nieuwe initiatieven opbloeien.
- Via onze welzijnsstichting Synthese voorzien we in de toenemende vraag aan zorg en ondersteuning. Vooral jongeren, inwoners met financiële vragen en mantelzorgers krijgen hierdoor meer en vooral sneller de ondersteuning die zij nodig hebben.

2.2 Werken vanuit de bedoeling

We verbeteren onze zorg en ondersteuning aan inwoners. We verbeteren de ondersteuning die we bieden zodat die zo goed mogelijk aansluit op de situatie van de inwoner en diens leefomgeving. We werken vanuit de bedoeling en op basis van het creëren van stabiliteit. Ofwel: de inhoud van de situatie is leidend en regels en voorzieningen zijn ondersteunend.

Dit gaan we doen:

- We voeren het plan van aanpak voor het Kernteam WIZ uit. Hierdoor worden inwoners sneller in de eigen omgeving geholpen en kunnen zij met hulp van vertrouwde partners sneller op eigen kracht verder.
- We stellen een Omgekeerde Verordening op (het fundament onder de omgekeerde toets). Die helpt professionals om daadwerkelijk in te spelen op wat de inwoner nodig heeft en daarbij uit te gaan van de leefwereld in plaats van de systeemwereld.

“De inhoud van de situatie is leidend en regels en voorzieningen zijn ondersteunend.”

- We voeren onze Stabiliteitsaanpak uit. Hiermee helpen we inwoners die te maken hebben met een stapeling van problemen in verschillende leefgebieden. De gewenste uitkomst van de inwoner en diens leefomgeving is het vertrekpunt. Ondersteuning organiseren we in samenwerking met/tussen verschillende domeinen en organisaties. Deze manier van werken vormt de rode draad door het regionale actieprogramma Grip op Onbegrip. Hiervoor is in 2022 aan de regio Noord-Limburg een meerjarige subsidie toegekend.

- Vanuit het programma Geweld Hoort Nergens Thuis bouwen we aan een betere ondersteuning voor inwoners en gezinnen die te maken krijgen met geweld in afhankelijkheidsrelaties. Regionale professionals krijgen scholing in de zogenaamde TOP-3 methodiek. Hiermee verbeteren we de ketensamenwerking, doordat alle partners werken vanuit hetzelfde gedachtegoed.
- We voeren het programma Sturing en Ontwikkeling Individuele Voorzieningen (SOIV) uit, samen met zorgaanbieders en andere partners. Samen zoeken we naar oplossingen die passen bij de behoefte en mogelijkheden van de inwoner, we normaliseren en schalen tijdig af, we sluiten aan op de eigen kracht en het eigen netwerk. Zo gaan we wachtlijsten tegen en stimuleren we samenwerking en innovatie.
- We gaan – zowel regionaal als lokaal – aan de slag met de Hervormingsagenda Jeugd (HA). Het doel van de HA is tweeledig:
 - betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is én een beheersbaar;
 - een duurzaam, financieel houdbaar stelsel. ►

In de HA zitten inhoudelijke maatregelen, zoals het beperken van de reikwijdte van jeugdhulp en het verbeteren van de (boven)regionale samenwerking. De HA bouwt ook voort op het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Omdat de inhoudelijke maatregelen effect moeten hebben op de uitgaven aan jeugdhulp, bouwt het Rijk de (extra) middelen die gemeenten voor jeugdhulp ontvangen, stapsgewijs weer af. De bedoeling is dat deze afbouw gelijke tred houdt met de invoering van de maatregelen uit de HA waardoor gemeenten ook daadwerkelijk minder uitgaven aan jeugdhulp hebben. Een onafhankelijke deskundigencommissie toetst hier in 2025 en 2028 op.

2.3 Meedoen

Meedoen heeft een positief effect op de gezondheid van onze inwoners. Laagdrempelige, vrij toegankelijke voorzieningen waar we mensen helpen met hun zorgen of behoeften zijn daarbij belangrijk. We investeren met ondernemers en maatschappelijke partners in een infrastructuur die ontwikkeling en een zinvolle besteding van de dag mogelijk maakt.

Voor de meest kwetsbare inwoners – mensen voor wie een reguliere baan niet past – blijven beschutte en beschermde werkplekken belangrijk. Iedereen moet zijn talenten kunnen ontplooiën.

Dit gaan we doen:

- We willen dat Onze Loods de komende jaren een vaste waarde wordt. Daarom voeren we het gesprek over passende financiering met onder meer Rendiz en NLW als de grootste participerende aanbieders.
- We verbeteren onze dienstverlening op het gebied van werk en inkomen door te investeren in het contact met onze inwoners. We leggen meer focus op het goede gesprek, dicht bij inwoners en niet (alleen) vanuit het gemeentehuis. Zo voorkomen we grotere (financiële) problemen. We richten ons meer op de doelmatigheid en laten inwoners participeren naar vermogen.
- We ontwikkelen Fit naar Werk door naar Vitaal Meedoen. Het doel is mensen met een bijstandsuitkering op een concrete en praktijkgerichte manier te helpen in hun fysieke en mentale ontwikkeling. Want als je lekker in je vel zit, kun je ook nieuwe uitdagingen aan. Het nieuwe programma gaat meer uit van de individuele behoeften van de deelnemer op het gebied van sport en bewegen enerzijds en participatie anderzijds.
- We investeren in betere dienstverlening gericht op armoedebestrijding in de vorm van laagdrempelige inlooppreekuren in dorpen en wijken waar mensen met zorgen over hun (financiële) situatie terecht kunnen. Het inlooppreekuur bij Onze Loods is daar een voorbeeld van. In 2024 onderzoeken we dat we of dat we een inlooppreekuur op meer locaties ►

kunnen organiseren. We willen naast onze inwoners staan om samen te bepalen wat de juiste stappen zijn naar (financiële) stabiliteit. Zo werken we aan duurzame oplossingen. Om vervolgens met duurzame oplossingen bezig te zijn. Ook passen we onze werkprocessen aan, zodat wij onze diensten efficiënter kunnen organiseren.

2.4 Onderwijs

Onderwijs moet voor alle inwoners gelijke kansen bieden: gelijke kansen om talenten te kunnen ontwikkelen; gelijke kansen om gezond en gelukkig op te groeien. We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren passend onderwijs krijgen, dicht bij huis. Zo kunnen ze in hun eigen omgeving een sterke sociale basis opbouwen. Hiervoor is het belangrijk dat het onderwijs gebruik kan maken van passende, moderne en multifunctionele huisvesting.

“Ons ultieme doel: geen enkel kind zit thuis omdat passend onderwijs ontbreekt.”

Dit doen we door de aansluiting van zorg en onderwijs goed vorm te geven, door onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan, door toe te zien op de leerplicht, door leerlingenvervoer goed te organiseren, door te zorgen voor passende onderwijshuisvesting en betrokkenheid bij onderwijsontwikkeling en onderwijsinitiatieven. Ons ultieme doel: geen enkel kind zit thuis omdat passend onderwijs ontbreekt.

Dit gaan we doen:

- We voeren het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2020 – 2024 uit met daarin onder meer de (ver)nieuwbouw van Kindcentrum de Weisterbeek en de basisscholen in Sevenum.
- We actualiseren het IHP onderwijs en maken een nieuw Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2025-2029. Beide geven inzicht in de financiële impact.
- We maken met onderwijspartners nieuwe, duurzame afspraken over kwaliteitskaders voor onderwijshuisvesting die ruimte geven voor de invulling van passend en inclusief onderwijs, waar mogelijk in de vorm van integrale kindcentra.
- We versterken de bestaande verbindingen en samenwerkingen om een doorgaande lijn (van 0 – 23 jaar) van ontwikkeling en ondersteuning vorm te geven. We kijken naar de mogelijkheden van een integraal kindcentrum en hoe we professionele ondersteuning samen met onze partners zo dichtbij en efficiënt mogelijk kunnen organiseren.
- De vraag naar speciaal onderwijs groeit. We gaan met partners in gesprek. Gezamenlijk met onze partners gaan we ons in het bijzonder inzetten om de toenemende vraag naar speciaal onderwijs op te vangen.
- We werken aan concrete voorstellen voor een duurzame organisatie van onderwijs voor alle nieuwkomers, waarin ook de rol van ons als gemeente helder is (zie ook paragraaf 6.2).

2.5 Ontwikkeling van taal en digitale vaardigheden

De bibliotheek krijgt een steeds belangrijkere rol in de sociale basis. Vanaf 2025 krijgen we als gemeente een wettelijke taak (zorgplicht). Het doel is dat iedereen toegang heeft tot een volwaardige openbare bibliotheek: een plek die kennis en informatie beschikbaar stelt, die mogelijkheden biedt voor ontwikkeling en educatie, die lezen stimuleert, die ontmoetingen en debatten organiseert en die inwoners laat kennismaken met kunst en cultuur.

Dit gaan we doen:

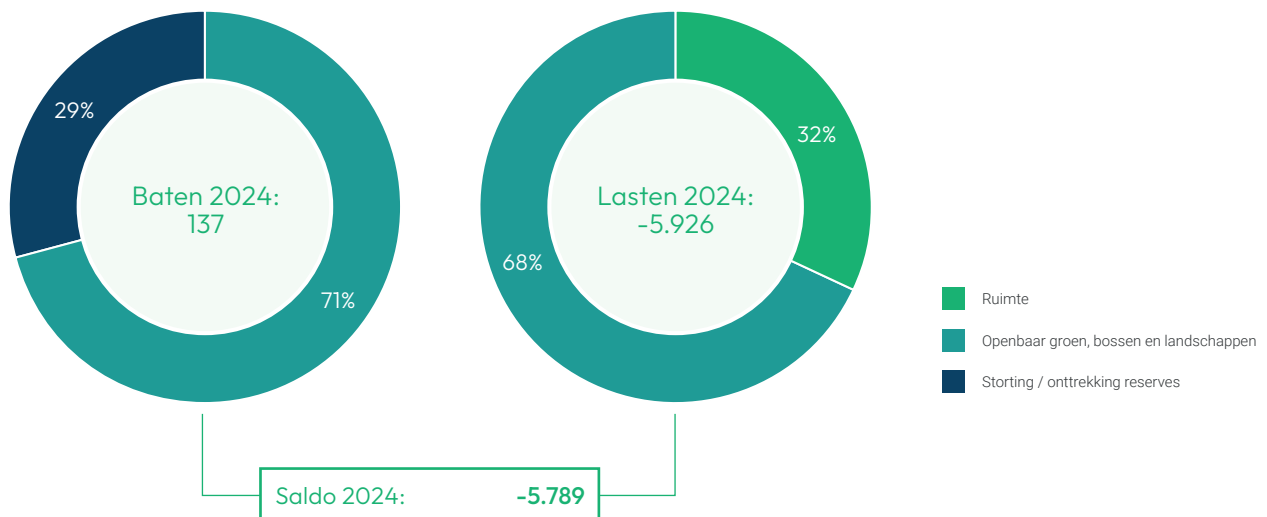
- In 2024 werken we verder aan de laagdrempelige en toegankelijke bibliotheek, waardoor we in 2025 voldoen aan onze nieuwe, wettelijke taak.
- We volgen de landelijke programma's gericht op uitgebreidere openingsuren, het Informatiepunt Digitale Overheid en de doorontwikkeling van het bibliotheekprogramma. We maken afspraken over hoe we deze doorvertalen naar de bibliotheek in onze gemeente.
- We voeren het Taalakkoord uit. Hiermee krijgen we inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden (bijv. lezen en schrijven) in beeld en we helpen hen met een passend aanbod: een taal cursus in de bibliotheek, een online programma, lessen bij Gilde Educatie of hulp van een vrijwillig taalmaatje.

3. Een natuurlijk en vitaal landelijk gebied

Horst aan de Maas heeft een uniek landelijk gebied; een uniek landschap tussen Peel en Maas; een gebied dat wordt ingekleurd door onze roots in de agro- en foodsector; een gebied dat de gemeente aantrekkelijk maakt voor recreatie en toerisme. De kwaliteit van ons landschap willen we behouden en verder uitbreiden. Tegelijkertijd staan we voor grote uitdagingen, onder andere op het gebied van klimaat, natuur, biodiversiteit, luchtkwaliteit en economische ontwikkelingen.

3.1 Ruimte

BBV-begroting 3.1 ◀

Baten 2024:	0	Lasten 2024:	-1.910	Saldo 2024:	-1.910
-------------	---	--------------	--------	-------------	--------

Omgevingswet, -visie en -programma's

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Deze nieuwe wet vraagt om een andere manier van werken: integraal, richtinggevend en faciliterend, waarbij de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemers ligt. In 2023 hebben we een stevig fundament gelegd, onder andere door nieuwe processen in te richten. In 2024 gaan we écht met de Omgevingswet aan de slag: van theorie naar praktijk. Er verandert veel. Dat zal in het begin wennen zijn voor alle partijen: voor ons als gemeente, voor initiatiefnemers en voor adviseurs. Allemaal moeten we ontdekken hoe de wet 'precies werkt'. Dat is onze wettelijke plicht, anderzijds zorgt het ook voor een doorontwikkeling van onze organisatie. ▶

Dit gaan we **doen**:

- We werken in 2024 de Omgevingsvisie uit. Naar verwachting vragen we eind 2024 aan de gemeenteraad deze vast te stellen.
- Ook werken we aan een Omgevingsplan. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 krijgen we, net als alle andere gemeenten in Nederland, een Omgevingsplan van rechtswege. We zetten de eerste stap in de richting van een Omgevingsplan nieuwe stijl zoals verwoord in de uitgangspuntennotitie. We verwachten dat we in de loop van 2024 de eerste wijzigingen van het Omgevingsplan laten vaststellen door de gemeenteraad.
- In 2024 wordt duidelijk hoe en welke Omgevingswetprogramma's voortvloeien uit de Omgevingsvisie. Deze programma's geven invulling aan de ambities op visieniveau en zijn nodig voor de doorvertaling in het Omgevingsplan.
- We blijven onze manier van werken verder verbeteren om binnen de contouren van de Omgevingswet zo goed mogelijke dienstverlening te leveren.

“De ruimte in Nederland is schaars, terwijl de ruimtelijke opgaven groot zijn.”

24 nationale programma's

De ruimte in Nederland is schaars, terwijl de ruimtelijke opgaven groot zijn. De urgente maatschappelijke opgaven zoals het woningtekort, de kwaliteit van de natuur, de transitie van de landbouw en de verduurzaming van de energievoorziening hebben allemaal grote ruimtelijke impact. Het Rijk heeft de regie genomen in de 'verdeling' van de ruimte. 24 Programma's zijn opgesteld of in ontwikkeling.

Deze programma's hebben impact op onze organisatie. In 2023 hebben we een strategie hiervoor opgesteld. Deze geeft onder andere inzicht in de gevraagde capaciteit en vaardigheden én in de beschikbare versus benodigde middelen. De strategie levert ook bouwstenen voor onze eigen lokale programma's.

Dit gaan we **doen**:

- We starten met de implementatie van de strategie, deze bestaat uit het ontwikkelen van vaardigheden en competenties van medewerkers. In de toekomst werken we intensiever samen met inwoners, partners en andere overheden met als doel samen op te trekken in het uitvoeren van deze programma's.
- We leven een uitvoeringplan op waarin de kosten- en capaciteitsvraag helder zijn uitgewerkt. ►

Ruimtelijke opgaven

We zetten we een aantal ingezette trajecten voort, waarmee we invulling geven aan ruimtelijke opgaven.

Dit gaan we **doen**:

- Voor het project Vierwaarden werken we de eerste inrichtingsschetsen uit. Dat doen we samen met inwoners van Lottum en Grubbenvorst. Zo werken we samen met inwoners en partners aan slimme oplossingen voor hoogwaterveiligheid.
- We maken stappen in de gebiedsgerichte aanpak van Gedeelde Peel. Concreet betekent dit dat we:
 - met initiatiefnemers en partners een intentieovereenkomst voor de Dorperpeel sluiten. In 2024 werken we de plannen verder uit. Zonne-energie is een belangrijk thema;
 - samen met agrarische ondernemers werken aan een gezond toekomstperspectief voor de sector;
 - een plan van aanpak voor de landelijke opgave voor natuurherstel en klimaatadaptatie maken.
- In het gebied De Peelbergen zetten we stappen in de realisatie van onze toeristisch-recreatieve ambities. In 2024 leggen we de bestemmingsplannen voor de ontwikkeling van Grandorse en de uitbreiding van Toverland voor aan de raad.

“We maken stappen in de gebiedsgerichte aanpak van Gedeelde Peel.”

3.2 Openbaar groen, bossen en landschap

BBV-begroting 3.2 ◀

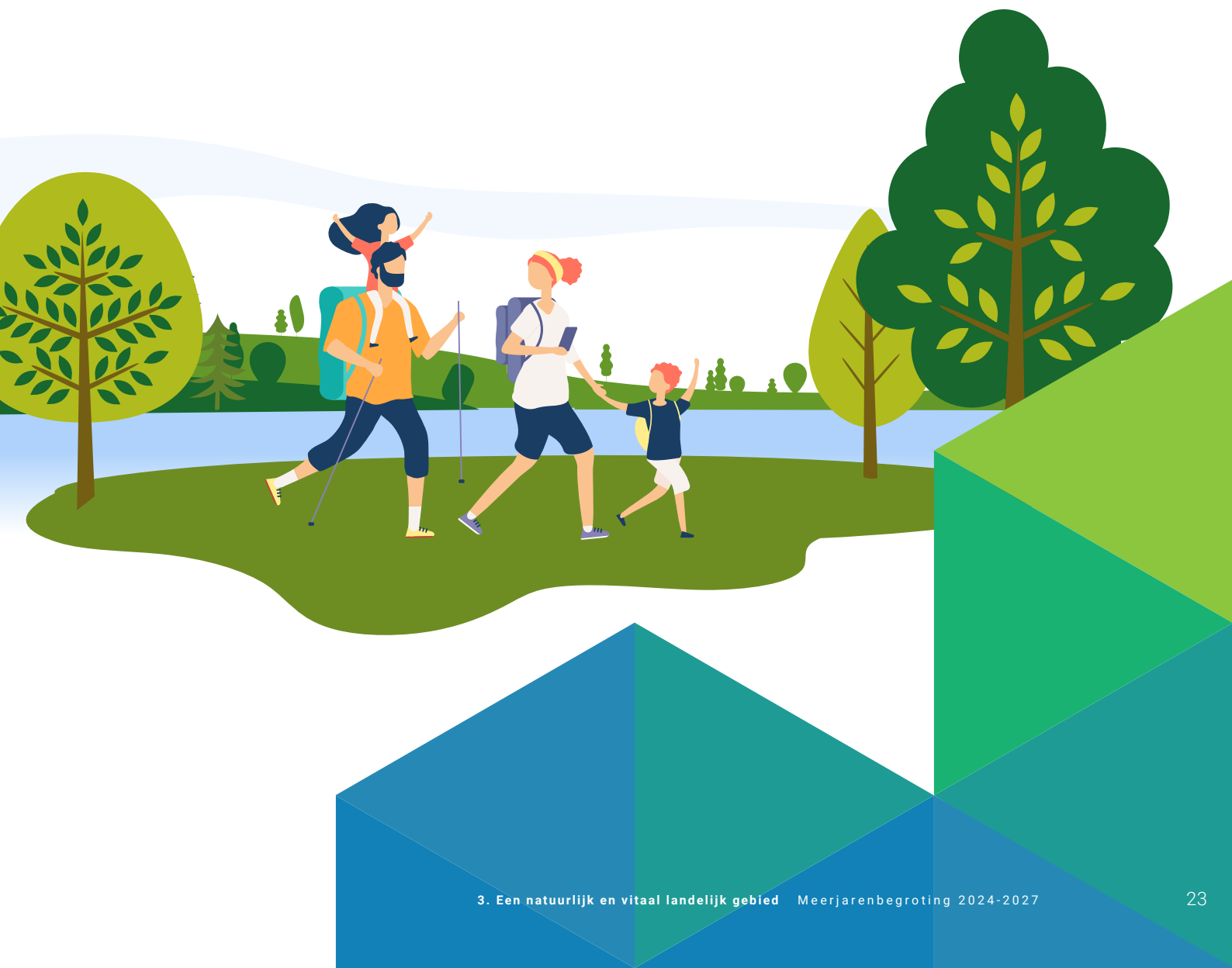
Baten 2024:	97	Lasten 2024:	-4.007	Saldo 2024:	-3.910
-------------	----	--------------	--------	-------------	--------

In juni 2023 stelde Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg het Limburgs programma landelijk (LPLG) gebied vast. Het LPLG geeft inhoud en richting aan de transitie van het landelijk gebied in Limburg. Met tien doelen voor natuur, water en klimaat, aangevuld met vier Limburgse doelen geeft de provincie aan hoe zij dit gaan doen. We houden rekening met dit programma met de lokale beleidsvorming en keuzes die gemaakt worden.

We krijgen steeds meer openbaar groen in onderhoud. Bijvoorbeeld doordat Greenport een deel van de openbare ruimte heeft overgedragen en in de toekomst nog overdraagt aan de gemeente. Dit vraagt enerzijds meer inspanningen van ons als gemeente, anderzijds biedt het ons ook kansen om de openbare ruimte te verbeteren en te vergroenen. ▶

Dit gaan we **doen**:

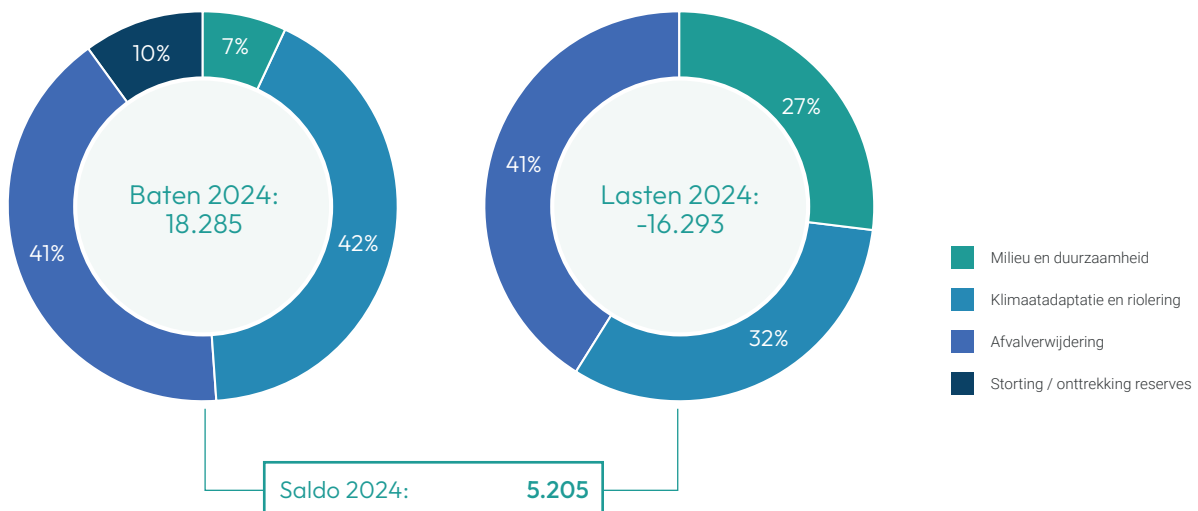
- We vertalen het LPLG naar lokaal beleid.
- We verduurzamen de openbare ruimte daar waar het kan. Concreet betekent dit: minder stenen, meer bomen, meer diversiteit in beplanting en kiezen voor beplanting die meer droogte- en hittebestendig is. Zo stimuleren we de biodiversiteit en creëren we meer zones waar water kan infiltreren. Dit maakt ons openbaar groen niet alleen duurzamer, maar ook aantrekkelijker. Onze keuzes zorgen er bovendien voor dat ons openbaar groen aantrekkelijker wordt.
- Bossen en landschapselementen beheren we op duurzame wijze. Onder andere door de aanplant van streekgebonden planten, door bodemverbetering toe te passen en door strategische vellingen uit te voeren. Onze bossen en natuur krijgen een beter en gezonder ecosysteem waardoor ze beter bestand zijn tegen droogte, verzuring en natuurbranden.

4. Duurzaam Horst aan de Maas

Dat we voor grote opgaven op het gebied van klimaat en duurzaamheid staan en dat dit veel van ons als gemeente vraagt en nog gaat vragen, is klip en klaar. Onze inspanningen zijn gericht op het verminderen van CO₂-uitstoot, het versterken van de biodiversiteit, het verbeteren van de klimaatbestendigheid van onze kernen en het versterken van circulariteit.

4.1 Milieu en duurzaamheid

BBV-begroting 4.3 ◀

Baten 2024:	1.198	Lasten 2024:	-4.411	Saldo 2024:	-3.213
-------------	-------	--------------	--------	-------------	--------

In 2023 hebben we het programmaplan Duurzaam Horst aan de Maas 2024-2026 opgesteld.

Het programma bestaat uit drie pijlers:

1. Klimaatneutraal in 2050.
2. Klimaatbestendige kernen in 2050.
3. Bio-circulaire openbare ruimte en gemeentelijk vastgoed in 2050

“We starten met de uitvoering van het programma energiebesparing binnen de bebouwde omgeving.”

Dit gaan we **doen**:

- We starten met de uitvoering van het programma energiebesparing binnen de bebouwde omgeving.
- We gaan verder met de voorbereidingen voor de grootschalige opwek van zonne- en windenergie in de Gedeelde Peel en A73 Maaslijn. ▶

- We formuleren richtlijnen voor waterstof en netcongestie.
- We doen een studie naar de energietransitie in de glastuinbouw.
- In 2017 zijn we gestart met het klimaatbestendig maken van de openbare ruimte. Hier gaan we ook de komende jaren mee door (zie ook paragraaf 4.2).
- We stellen een transitieplan circulaire openbare ruimte en gemeentelijke vastgoed op.
- We voeren 'Onderweg naar circulair vastgoed 2022-2025' uit.
- We starten met zes pilotprojecten. Bio-circulariteit staat in de kinderschoenen binnen de gemeente. De essentie is dat we het gebruik van primaire grondstoffen zoals zand, steen en mineralen vervangen door secundaire of biologische grondstoffen.

Begin 2024 gaat de nieuwe organisatie van de RES van start. Hiervoor is een centrumgemeente-regeling uitgewerkt, met Venlo als centrum. Deze regeling ligt in de tweede helft van 2023 ter goedkeuring voor aan alle deelnemende gemeenten. Het doel van de nieuwe RES-organisatie is dat de samenwerking in de regio verbetert en we meer profiteren van regionale kennisdeling en belangenbehartiging.

4.2 Klimaatadaptatie en riolering

BBV-begroting 4.2 ◀

Baten 2024:	7.716	Lasten 2024:	-5.277	Saldo 2024:	2.439
-------------	-------	--------------	--------	-------------	-------

In 2021 is het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) voor de jaren 2022-2026 door de gemeenteraad vastgesteld. Het GRP vormt het beleidsmatig en financieel kader voor (wettelijke) taken zoals de inzameling van afvalwater, verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en de opgaven voor klimaatadaptatie.

In 2023 actualiseerden we het kostendekkingsplan van het GRP en legden hiermee de basis om € 37 miljoen te investeren in verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en om wateroverlast in de toekomst te verminderen. In oktober 2023 komt hiervoor een apart raadsvoorstel in de gemeenteraad.

“We leggen de basis om € 37 miljoen te investeren, onder andere om wateroverlast te verminderen.”

Dit gaan we doen:

- We starten in 2024 met de uitvoering van projecten op plekken waar inwoners nu nog veel wateroverlast ervaren. Denk aan de Schoolstraat in Horst, de Spoorstraat in Tienray en de Hoofdstraat in Meerlo.
- We realiseren groene bergingen waardoor we bij hevige regenval overstorten van rioolwater op oppervlaktewater terugdringen. Dit doen we bijvoorbeeld in Horst-Oost. ▶

- We gaan onverminderd door met het afkoppelen van openbaar en privaat verhard oppervlak. Hiervoor loopt een subsidieregeling. Om de hittestress te beperken en biodiversiteit te bevorderen, versterken we waar mogelijk afkoppelmaatregelen met bomen en openbaar groen.
- Ook gaan we verder met (kleinere) klimaatadaptatieprojecten die voortkomen uit inwonersinitiatieven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het van der Horstplein en de hofjes Norbertuswijk in Horst.

In 2024 start nieuw systeem van rioolheffing

De rioolheffing is een gesloten systeem en daarmee kostenneutraal voor de gemeentelijke begroting: baten en lasten met betrekking tot de riolering zijn met elkaar in evenwicht. Dit is ook het uitgangspunt bij de hierboven genoemde actualisatie van het kostendekkingsplan van het GRP.

Met ingang van 2024 breiden we de rioolheffing uit. Naast de bestaande heffing van een vast bedrag per eigendom, gaan inwoners en ondernemers betalen naar gebruik. Dit geldt voor gebruik boven de 500m³ per jaar. In december 2022 heeft de gemeenteraad hier al mee ingestemd.

Uit de actualisatie van het kostendekkingsplan blijkt dat naast de invoering van een gebruikersheffing het noodzakelijk is het tarief van de rioolheffing met ingang van 2024 te verhogen. Dit om de ambities met betrekking tot klimaatadaptatie en kwaliteitsverbetering van oppervlaktewater te bekostigen en om aan de wetgeving hieromtrent te voldoen. Met instemming van de gemeenteraad treedt de nieuwe heffingssystematiek en tariefstelling voor de rioolheffing in, met ingang van 1 januari 2024.

4.3 Afvalverwijdering

BBV-begroting 4.1 ◀

Baten 2024:	7.492	Lasten 2024:	-6.601	Saldo 2024:	891
-------------	--------------	--------------	---------------	-------------	------------

Afval scheiden... Inwoners van onze gemeente zijn er goed in. Die koploperspositie willen we behouden. Enerzijds omdat het beter scheiden van afval goed is voor het milieu; anderzijds omdat het goed scheiden van afval leidt tot lagere kosten. En dat voelen inwoners in hun beurs. ▶

“In 2024 onderzoeken we hoe we onze afvalinzameling verder kunnen verbeteren.”

We zien nog een aantal kansen voor verbetering. Zo zit er bijvoorbeeld nog te veel vervuiling in bepaalde soorten van ons gescheiden afval, waardoor recycling niet altijd mogelijk is. Denk hierbij aan de plastic zakjes en volle verpakkingen in het keukenafval. Of niet-verpakkingen en restafval in ons PMD (plastic en metalen verpakkingen en drinkpakken).

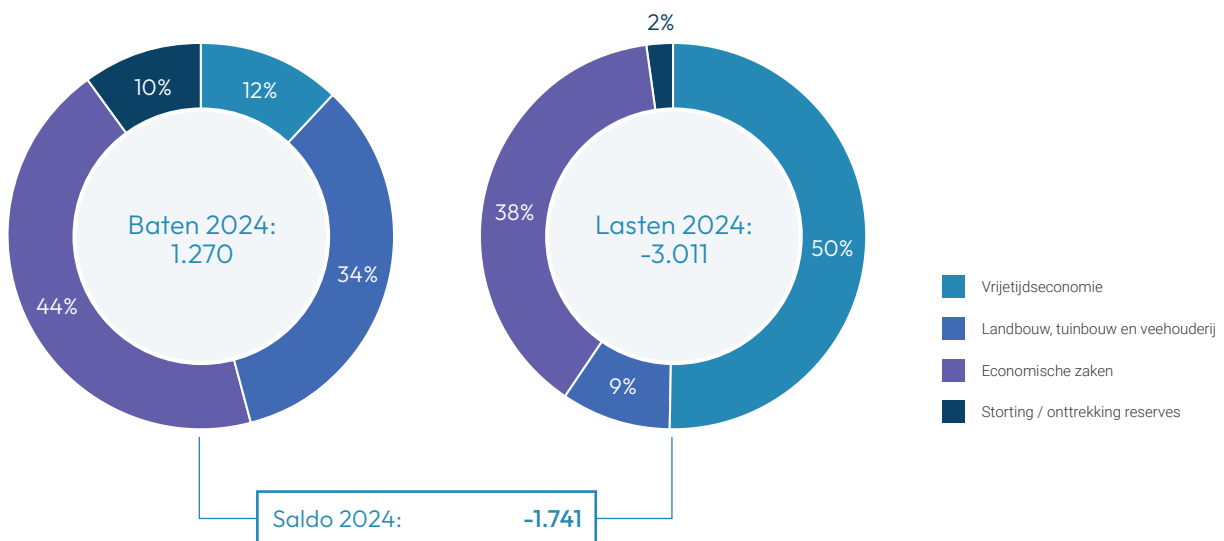
Dit gaan we **doen**:

- In 2024 onderzoeken we hoe we onze afvalinzameling verder kunnen verbeteren. We brengen daarbij ook de behoeften van inwoners in kaart.
- Op 1 maart 2025 eindigt het contract met onze huidige afvalinzamelaar. In 2024 voeren we een aanbestedingsprocedure om te komen tot een nieuw contract.

5. Toekomstbestendige en innovatieve economie

In Horst aan de Maas zijn we trots op onze ondernemers. Mede dankzij hen zijn we een bloeiende en welvarende gemeente. We koesteren de roots die we hebben. Tegelijkertijd streven we naar een meer toekomstbestendig economisch beleid.

5.1 Vrijtijdseconomie

BBV-begroting 5.1 ◀

Baten 2024:	153	Lasten 2024:	-1.515	Saldo 2024:	-1.362
-------------	-----	--------------	--------	-------------	--------

De vrijetijdseconomie is een belangrijke economische pijler van onze gemeente. Maar het is meer dan dat: een bloeiende vrijetijdseconomie draagt bij aan het welbevinden (positieve gezondheid) van onze inwoners. Daarom versterken we onze vrijetijdseconomie, maar altijd met aandacht voor het behoud van de leefomgeving.

Dit gaan we doen:

- We versterken de verbinding en samenwerking tussen ondernemers in onze gemeente, zoals toeristisch/recreatieve ondernemers, horeca en centrumondernemers, landschapsorganisaties en culturele organisaties. Dit doen we onder andere door:
 - netwerkbijeenkomsten en inspiratiesessies te organiseren;
 - projecten met elkaar te verbinden en met initiatieven binnen andere beleidsterreinen; ▶

- ondernemers pro-actief te informeren, bijvoorbeeld over ontwikkelingen binnen de gemeente of over initiatieven van andere ondernemers.
- gezamenlijke communicatiemiddelen te ontwikkelen, zoals een digitale tourguide.
- We zetten een deel van de toeristen- en retributielasting in om toeristische initiatieven te subsidiëren. We beoordelen aanvragen op toegevoegde waarde. Dit doen we aan de hand van een afwegingskader. We krijgen daarbij advies van de Adviesraad Vrijtijdseconomie.
- In 2024 stellen we – als onderdeel van de Omgevingsvisie – een uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie op. Hierdoor kunnen we:
 - gericht subsidies verstrekken aan projecten die bijdragen aan de innovatie en versterking van toeristische sector;
 - beter lokale kansen pakken die aansluiten bij het regionale actieprogramma.
- In de regio voeren we het actieprogramma 'Vrijtijdseconomie 2018-2025' uit, dat is gekoppeld aan de Investeringsagenda Noord-Limburg. Projecten die in 2024 worden uitgevoerd, zijn onder andere de vijfde projecten-envelop van de Regio Deal, Vitale Dagrecreatie en Regiopromotie.

5.2 Landbouw, tuinbouw en veehouderij

BBV-begroting 5.2 ◀

Baten 2024:	432	Lasten 2024:	-273	Saldo 2024:	159
-------------	-----	--------------	------	-------------	-----

Veehouderij

Nationale en regionale programma's en ontwikkelingen hebben grote invloed op de veehouderijsector en niet in de laatste plaats op ons lokale beleid (Visie Veehouderij en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma).

- Nationale programma's zoals het Nationaal programma landelijk gebied, Programma NOVEX en Mooi Nederland, zoals het Rijk die in 2022 vaststelde, leiden samen tot de actualisatie en aanscherping van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI): een samenhangende visie op de leefomgeving.
- Medio 2024 verwacht Provincie Limburg een nadere uitwerking van het LPLG. Hierbij worden we als gemeente betrokken. De gebiedsplannen uit het LPLG zijn kaderstellend en randvoorwaardelijk voor ons lokale beleid.

Ondanks het feit dat de impact van landelijke en provinciale programma's nog niet helder is, maken we meters in de transitie van de veehouderij. We voorzien dat een aantal veehouderijen in onze gemeente gebruik wil maken van de landelijke beëindigingsregelingen veehouderij, die het Rijk in juli 2023 publiceerde.

Dit gaan we doen:

- We continueren de uitvoering, conform het Uitvoeringsprogramma 2022-2025. Concreet betekent dit dat we:
 - eind 2023 / begin 2024 de geurvisie, geurverordening en beleidsregel geur en ruimtelijke ordening actualiseren; ▶

- eind 2023 / begin 2024 een intrekingsbeleid vergunningen voor veehouderijen maken;
- eind 2023 / begin 2024 een uitvoeringsplan schone lucht akkoord opstellen;
- in 2024 het project grenzeloos meten afronden;
- tot en met 2025 lopende projecten uitvoeren in het kader van de 'Basis op orde', 'Toekomstbestendige locaties' en 'Innovaties'.
- tot en met 2024 IPPC-vergunningen actualiseren. In 2021 gaf de raad opdracht aan het college om de vergunningen van IPPC-bedrijven/veehouderijen te actualiseren. Inmiddels is veel werk verzet. Conform planning voeren we controles en hercontroles uit en waar nodig actualiseren we vergunningen. Bij blijvende overtredingen handhaven we.
- Jaarlijks informeren we de gemeenteraad over de stand van zaken.
- We houden landelijke en provinciale ontwikkelingen in de gaten, anticiperen daarop met beleid en faciliteren de uitvoering daarvan. Dit betekent onder andere dat we:
 - eind 2023 / begin 2024 werken aan het project Landelijke beëindigingsregelingen LBV, LBV plus en MGA 2;
 - eind 2023 / begin 2024 flankerend beleid opstellen voor stoppende veehouderijen;
 - in 2024 uitvoering geven aan projecten in het kader van de transitie landbouw voor het platform Vitale Veehouderij;
 - in 2024 werken aan koplopersprojecten in het kader van Gebiedsplan De Peel en het LPLG.
- Het college informeert de raad hier periodiek over en doet zo nodig voorstellen om aan te kunnen sluiten bij de landelijke koers.

Voedingstuinbouw, fruitteelt, boomkwekerij

We willen de meest toekomstbestendige en innovatieve landbouwregio van Europa worden. Daarom stimuleren en faciliteren we agrarische ondernemers om op een duurzamere manier gezonde producten te produceren en bevorderen we de samenwerking in de keten, onder andere met de Brightlands Campus Greenport Venlo - met als centraal thema voeding & gezondheid, future farming en biocirculaire economie.

“We willen de meest toekomstbestendige en innovatieve landbouwregio van Europa worden.”

Dit gaan we **doen**:

- We stimuleren en faciliteren agrarische ondernemers om te innoveren en te transformeren om dit bereiken, waaronder ook begrepen het produceren van biobased grondstoffen. Geen enkel bedrijf kan dit alleen. Daarom bevorderen we de samenwerking tussen partners in de voedselketen. Dit doen we door:
 - ondernemers financieel te ondersteunen via een stimuleringsfonds. Ook zijn er regionale programma's in het kader van de Regionale Investeringsagenda;
 - te participeren in regionale en vakspecifieke netwerken. ►

- We onderzoeken hoe we onze positie verder kunnen versterken om onze gemeente/regio en deze sectoren nog beter op de kaart te zetten. Dat doen we per productgroep.
- We werken aan een regionale visie op de brede tuinbouwketen. We brengen hiervoor o.a. in beeld wat deze sector betekent voor de inrichting van ons landelijke gebied. Aspecten als verduurzaming en ontglazing nemen we hierin mee.
- We beseffen dat wetgeving beperkend kan zijn voor onze ambities. Daarom maken we ons sterk voor experimenteerruimte zodat er pilots kunnen ontstaan op het gebied van toekomstbestendige landbouw en helpen we mee om de boom- en sierteeltsector een toekomstperspectief te geven.

5.3 Economische zaken

BBV-begroting 5.3 ◀

Baten 2024:	564	Lasten 2024:	-1.158	Saldo 2024:	-594
-------------	-----	--------------	--------	-------------	------

“Op het gebied van economische zaken werken we intensief samen in regioverband.”

We streven naar een toekomstbestendig economisch beleid. Dat wil zeggen: een beleid met aandacht voor de balans tussen enerzijds economische ontwikkeling en anderzijds omgevings- en maatschappelijke waarden als natuur, landschap en arbeidsmarkt. Dit vraagt om een samenhangende ruimtelijk-economische strategie die erop is gericht om economische dynamiek te behouden en tegelijkertijd het ruimtegebruik, energieverbruik en het aantal arbeidsplaatsen niet wezenlijk te laten stijgen.

Op het gebied van economische zaken werken we intensief samen in regioverband. De Regio heeft gekozen voor één nadrukkelijke ambitie: het zijn van de gezondste regio. In zes programma's wordt uitvoering gegeven aan deze ambitie.

Dit gaan we doen:

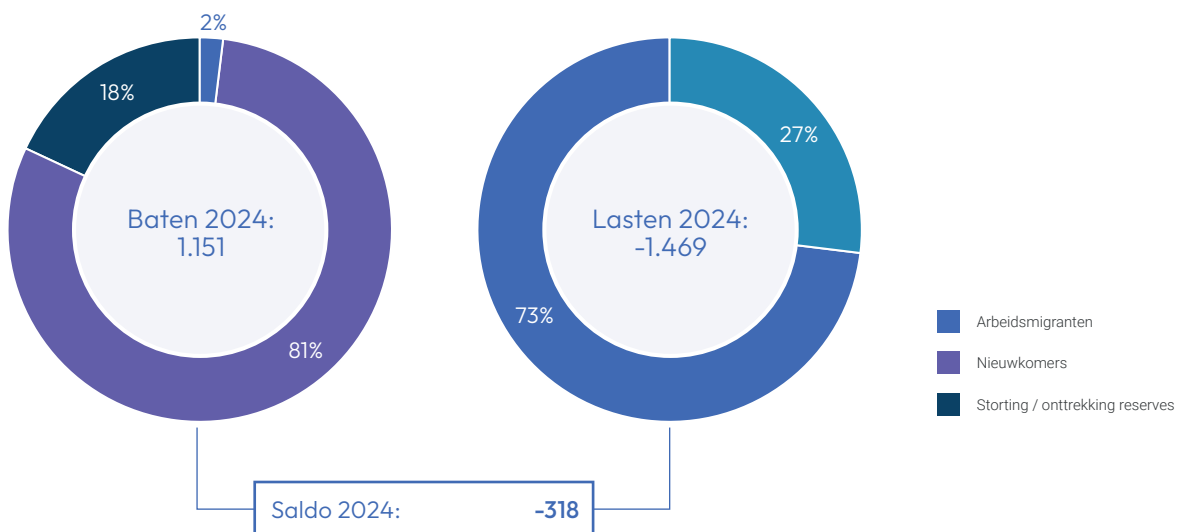
- We werken samen met de regiogemeente en externe partners aan de uitvoering van de Regio Deal en de Investeringsagenda Noord-Limburg. In de afgelopen periode zijn aan meer dan 100 projecten bijdragen verstrekt en deze zijn in uitvoering. Relevante projecten voor Horst aan de Maas zijn onder andere America Left, het 10.000 Talenproject gericht op de sociale integratie van arbeidsmigranten, doorontwikkeling van het regionaal interventieteam en Loswal Broekhuizen. In 2024:
 - volgt een voortgangsrapportage van alle projecten;
 - actualiseren we het Regionale Uitvoeringsprogramma voor de periode 2024-2027 en beoordelen we de mogelijkheden van een nieuwe Regio Deal. ▶

- Binnen Greenport Venlo zijn we in gesprek met aandeelhouders over de verdere invulling van de ontwikkeling: geen grootschalige logistiek, maar vooral mogelijkheden voor lokale kleinschalige bedrijven.
- Klaver 7 is het laatste klaver dat we ontwikkelen. Een bestemmingsplan voor dit Klaver is in de maak en brengen we in 2024 naar de gemeenteraad.
- Een van de ambities uit het collegeprogramma is het herstructureren en verduurzamen van bedrijventerreinen. De eerste stap die we zetten, is het inventariseren van de mogelijkheden. Verplaatsing van bedrijven is nodig om ruimte te creëren voor revitalisering. Een randvoorwaarde is dat er een nieuw bedrijventerrein beschikbaar is om die verplaatsing mogelijk te maken.
- We actualiseren de detailhandelsvisie voor de winkelcentra. In 2024 geven we hier een vervolg aan.
- We investeren in de centra van Horst en Sevenum. Hiervoor is in de begroting jaarlijks € 40.000,- opgenomen.

6. (Arbeids)migratie en integratie

Horst aan de Maas wil een voorbeeldgemeente zijn voor hoe om te gaan met (arbeids)migratie- en integratie. In het belang van onze nieuwe inwoners, hun burens én de overige inwoners van Horst aan de Maas. Wonen, werken en integreren zijn daarbij onlosmakelijk met elkaar verbonden.

6.1 Arbeidsmigranten

BBV-begroting 6.1 ◀

Baten 2024:	21	Lasten 2024:	-400	Saldo 2024:	-379
-------------	----	--------------	------	-------------	------

We zien dat de arbeidsmigranten nodig zijn voor onze economie. Tegelijkertijd zien we ook dat het draagvlak hiervoor onder druk staat. Onze inzet is erop gericht dat arbeidsmigranten volwaardig mee (kunnen) doen in onze gemeente (sociale integratie). Dat betekent onder meer dat ze op een fatsoenlijke manier worden gehuisvest (ruimtelijke ontwikkeling met draagvlak) en dat ze de Nederlandse taal leren. Als gemeente willen we ook werkgevers en huisvesters stimuleren om hier hun verantwoordelijkheid in te nemen.

Dit gaan we doen:

- We verbeteren de registratie van arbeidsmigranten. Zo krijgen we beter zicht op waar de arbeidsmigranten werken en wonen én op welke locaties er verbeteringen moeten plaatsvinden of vergunningen worden aangevraagd. ▶

- We implementeren en optimaliseren het Servicepunt, de MYinfoNL app en het 10.000 Talenproject. Dit doen we deels vanuit regiogelden (zie ook paragraaf 5.3).
- We zetten gericht en vaker proactief handhaving in op plekken waar sprake is van overlast of overbewoning (met meer dan vier arbeidsmigranten in een reguliere woning). Tegelijkertijd willen we dat deze woningen weer beschikbaar komen voor de reguliere woningmarkt. We stimuleren woningbouwverenigingen om daarin een rol te nemen.

- We evalueren en herijken het beleid (ook kijkend naar de nieuwe wetgeving vanuit het Rijk) en passen zo nodig de verschillende instrumenten (denk aan APV of verordeningen) aan.
- We participeren in verschillende pilots, samen met de Rijksoverheid, de regio, werkgevers, uitzenders, onderwijs, zorgverzekeraars en/of banken.

- We zetten ons in om voldoende, kwalitatief goede short-stay voorzieningen te kunnen aanbieden. Dan gaat het enerzijds om vervanging van bestaande voorzieningen. Anderzijds nemen we het voortouw in een huisvestingsproject dat als voorbeeld moet dienen voor de manier waarop arbeidsmigranten worden gehuisvest en gefaciliteerd en er aandacht is voor de sociale integratie van deze groep mensen.
- We nemen het voortouw om te komen tot een afgestemde regionale aanpak, waarbij we samen ruimtelijke en economische keuzes maken in relatie tot arbeidsmigratie.

6.2 Nieuwkomers

BBV-begroting 6.2 ◀

Baten 2024:	927	Lasten 2024:	-1.069	Saldo 2024:	-142
-------------	-----	--------------	--------	-------------	------

Er zijn steeds meer nieuwkomers die we een plek geven in onze gemeente. Het vinden van woonruimte en inburgering zijn onze eerste prioriteit, op de voet gevolgd door het vinden van werk. Nieuwkomers die de afgelopen jaren naar Horst aan de Maas kwamen, hebben we nog niet allemaal een goede plek kunnen geven, zijn nog niet allemaal geïntegreerd of aan het werk. En voor 2024 verwachten we opnieuw een hoge taakstelling. Praktisch betekent dit dat we veel meer werk moeten verzetten. ▶

Dit gaan we **doen**:

- We passen onze uitvoering aan op de grotere vraag.
- De maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers gedurende de eerste periode van max. 2 jaar is een heel belangrijk onderdeel voor inburgering en integratie. Vrijwilligers van Synthese helpen nieuwkomers bij het vergroten van hun zelfredzaamheid, onder andere door deelname aan maatschappelijke activiteiten en vrijwilligerswerk te stimuleren.

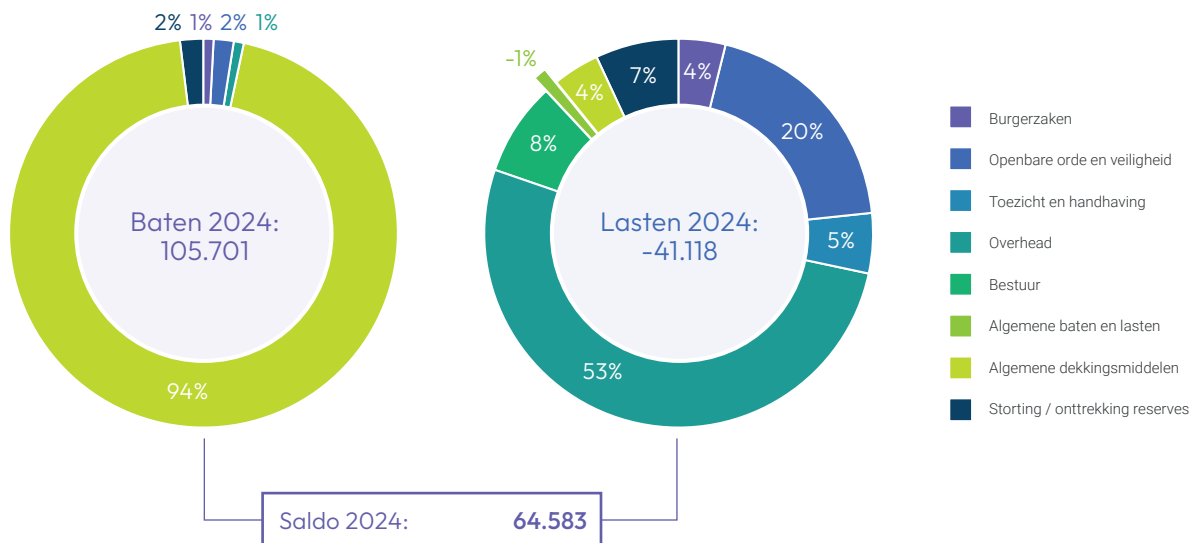
“De grotere aantallen hebben naar verwachting ook een grotere impact op de samenleving in Horst aan de Maas.”

De grotere aantallen hebben naar verwachting ook een grotere impact op de samenleving in Horst aan de Maas. De hoge taakstelling die we als gemeente ontvangen voor het huisvesten van statushouders, kan een risico vormen voor de doelen die we met onze maatschappelijke begeleiding en via onze consultants Werk en Inkomen nastreven, als die ondersteuning onvoldoende 'meegroeit' met de toename van het aantal nieuwkomers. Voor de uitvoering van inburgering is van dit risico geen sprake: we ontvangen van het Rijk een bijdrage per inburgeraar.

7. Gezonde, duurzame en ondernemende organisatie

De gemeentelijke organisatie verder professionaliseren: dat is een belangrijk speerpunt voor deze collegeperiode en ook in deze begroting. Zodat inwoners – nu en in de toekomst - kunnen rekenen op kwalitatief uitstekende dienstverlening: inhoudelijk correct, op tijd en met persoonlijke aandacht.

7.1 Burgerzaken

BBV-begroting 7.1 ◀

Baten 2024:	739	Lasten 2024:	-1.753	Saldo 2024:	-1.014
-------------	-----	--------------	--------	-------------	--------

In 2024 neemt de vraag naar diensten toe. Bijvoorbeeld door:

- een forse toename in aanvragen van reisdocumenten, in ieder geval tot en met 2029. Deze piek is het gevolg van de invoering van een langere geldigheidsduur van paspoorten en identiteitsbewijzen;
- door een nieuwe en de inschrijving van arbeidsmigranten in de BRP.

Tel daarbij op dat werkzaamheden complexer worden. Kortom: meer en complexer werk en dat in een krappe arbeidsmarkt. De snelheid waarmee bovenstaande ontwikkelingen op ons afkomen, vragen een wendbare, flexibele inzet en aanvullende competenties van team en medewerkers. We werken met een strategisch ontwikkelplan burgerzaken om de komende jaren voldoende toegerust te zijn om de gevraagde kwaliteit en dienstverlening te blijven waarborgen. ▶

Dit gaan we **doen**:

- We leiden zelf medewerkers op, om de groeiende en steeds complexere diensten te kunnen blijven leveren.
- We zoeken ook naar oplossingen in de samenwerking met Venray en andere omliggende gemeentes.
- Rondom de inschrijvingen arbeidsmigranten werken we in een landelijk experiment om grip en zicht te krijgen op de registratie en huisvesting van de arbeidsmigranten in onze gemeente.

7.2 Openbare orde en veiligheid

BBV-begroting 7.3 ◀

Baten 2024:	1.939	Lasten 2024:	-8.263	Saldo 2024:	-6.324
-------------	-------	--------------	--------	-------------	--------

Wij willen dat iedereen in onze gemeente kan wonen, verblijven en ondernemen en zich daarbij ook veilig voelt. Het thema veiligheid staat wellicht hier op een vreemde plek; eerder loopt het als een rode draad door alle voorgaande programma's.

“Wij willen dat iedereen in onze gemeente kan wonen, verblijven en ondernemen en zich daarbij ook veilig voelt.”

De ontwikkelingen in onze huidige samenleving laten in ieder geval een aantal grote veiligheidsuitdagingen zien die ook in de komende jaren onze aandacht en inzet blijven vragen. Het betreft thema's als georganiseerde en ondermijnende criminaliteit (waaronder mensenhandel), maatschappelijke onrust/polarisatie/verharde samenleving en kwetsbare groepen.

Dit gaan we **doen**:

- Om een effectieve invulling te blijven geven aan de regierol van de gemeente, leggen we in 2024 een nieuw Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 aan de raad voor.
- We bundelen onze krachten met wetshandhavinginstanties en partners om georganiseerde criminaliteit te bestrijden.
- We bevorderen de dialoog tussen diverse groepen in de samenleving om maatschappelijke onrust en polarisatie te verminderen en versterken we de toegang tot sociale diensten om kwetsbare doelgroepen te beschermen.
- In de uitvoering van de Regio Deal, specifiek het thema 'Investeren in een veilige en leefbare omgeving en aanpak van ondermijnende criminaliteit', voeren we projecten uit gericht op de bestuurlijke aanpak ondermijning (zoals ACT!, Keurmerk Veilig Ondernemen Buitengebied, Meld Misdaad Anoniem).
- Het Bibob- instrumentarium is herijkt. De komende jaren passen we de Bibob-toets op steeds meer aanvragen toe. Met de Bibob-toets onderzoeken we of een aanvrager en zijn zakelijke kring integer zijn. En dus of er gevaar bestaat voor crimineel misbruik van bijvoorbeeld vergunningen, subsidies en vastgoedtransacties. ▶

- We implementeren het regionale beleid mensenhandel.
- De samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis zetten we voort.

We zijn ons bewust van onvoorspelbare rampen en crises en de mogelijke impact daarvan op de gemeente en de ambtelijke organisatie. We blijven voorbereid op de aanpak van rampen/crises in de breedste zin van het woord (uitval systemen, hittestress, brand door droogte, overstromingen, virussen, planten/dierziektes, et cetera). De coronacrisis en de opvang van ontheemden, maakt duidelijk dat crisisbeheersing om een integrale benadering van fysieke, sociale en maatschappelijke veiligheid, gezondheid en openbare orde vraagt. Intensieve samenwerking blijft nodig. De kern-takendiscussie binnen de Veiligheidsregio is nog niet afgerond. Het effect op de meerjarenbegroting is daarom nog onduidelijk. Loon- en prijsstijgingen vragen een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

7.3 Toezicht en handhaving

BBV-begroting 7.4 ◀

Baten 2024:	0	Lasten 2024:	-1.908	Saldo 2024:	-1.908
-------------	---	--------------	--------	-------------	--------

Slagvaardiger zijn in toezicht en handhaving: met die ambitie hebben we de afgelopen jaren stappen gezet om toezicht en handhaving zelf weer te organiseren, dichterbij de organisatie en bestuur.

In 2023 hebben we een nieuw meerjarig VTH-beleid (Vergunningen, Toezicht en Handhaving) opgesteld, met daarin de prioriteiten voor de komende jaren. De belangrijkste thema's betreffen: actualisatie IPPC-vergunningen (zie ook paragraaf 5.2) en toezicht en handhaving rond de huisvesting van arbeidsmigranten, ondermijning en energie.

Dit gaan we doen:

- We ronden de samenwerking met Venray af. 2024 is het laatste jaar van de samenwerking. Tegelijkertijd breiden we onze eigen capaciteit verder uit.
- We investeren in een verbetering van onze processen en daarmee onze kwaliteit van dienstverlening.

Voor de ontwikkeling van Toezicht en Handhaving is structureel € 500.000,- extra in de begroting opgenomen.

Als gevolg van krapte bij de politie, de energie- en klimaatdoelstellingen, de woonopgave en diverse landelijke onderzoeken vindt de komende jaren een doorontwikkeling plaats van het toezichtstelsel van gemeenten, omgevingsdiensten en provincies. Dit kan gevolgen hebben voor de wijze waarop toezicht en handhaving momenteel is georganiseerd binnen de gemeente ▶

en de Omgevingsdienst RUDLN. Voor wat betreft de Omgevingsdienst is duidelijk dat hier, ingegeven door landelijke eisen, een ontwikkeling ingezet gaat worden. Het huidige construct voldoet namelijk niet aan de vereisten. Dit heeft ook financiële gevolgen. Het exacte bedrag is echter nog niet in beeld.

7.4 Overhead

BBV-begroting 7.5 ◀

Baten 2024:	1.334	Lasten 2024:	-21.980	Saldo 2024:	-20.646
-------------	-------	--------------	---------	-------------	---------

Dienstverlening, informatievoorziening en digitale transformatie

In de periode 2024-2027 richten we onze dienstverlening beter in volgens de behoefte van de inwoners, ondernemers en verenigingen. Die behoeften hebben we duidelijk in beeld. Inwoners willen vooral gemakkelijker contact opnemen met de gemeente.

“Medewerkers en inwoners moeten altijd kunnen bouwen op betrouwbare informatie in een veilige, digitale omgeving.”

Een toename van gemeentelijke taken, een groei van een gemeentelijke organisatie, een toenemende digitalisering en dataficering van onze maatschappij en nieuwe wetgeving, vragen om een modernisering en doorontwikkeling van Bedrijfsvoering, systemen en ICT-middelen. Medewerkers en inwoners moeten altijd kunnen bouwen op betrouwbare informatie in een veilige, digitale omgeving.

Onze belangrijkste uitdagingen zijn:

- digitale dienstverlening veilig, eenvoudig en toegankelijk inrichten zodat iedereen deze kan gebruiken; ook mensen die minder digitaal vaardig zijn (vanuit het programma sociale basis werken we ook aan een verbetering van digitale vaardigheden; zie paragraaf 2.5);
- verbeteren van onze telefonische bereikbaarheid en het naleven van terugbelverzoeken;
- digitaal meer inzicht verschaffen in de status van een aanvraag of melding. We doen dit in samenhang met de inspanningen voor de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv);
- duidelijker en transparanter informatie publiceren. Transparant betekent hierbij dat we duidelijk en in begrijpelijke taal uitleggen wat we doen en waarom. De behoefte van de inwoner en ondernemer staat hierbij centraal. Documenten en gegevens zijn eenvoudig beschikbaar. We helpen mensen om de informatie te vinden die zij zoeken. ▶

Dit gaan we doen:

- We werken in de coöperatie Dimpact met de andere leden aan (nieuwe) oplossingen voor publieke digitale dienstverlening.
- We versterken de vaardigheden van medewerkers, zodat zij nog meer dan voorheen denken en handelen vanuit de gedachte 'de inwoner centraal'. Om dit te bereiken, betrekken we inwoners bij de ontwikkeling van beleid en uitvoering.
- We maken stappen in de digitale transformatie van onze organisatie. We gaan door op de ingeslagen weg; verbeteren processen, de toegankelijkheid van systemen en transparantie van informatievoorziening.
- We investeren in middelen en personeelscapaciteit voor de digitalisering en procesmatig werken. De digitale ontwikkelingen gaan heel snel. Om daarop snel en wendbaar in te spelen, willen we voor de komende jaren een Digitaal Transformatie Ontwikkelbudget organiseren.

Organisatieontwikkeling en programmatisch werken

De gemeentelijke organisatie maakt een transformatie door: in een tijdgeest waarin steeds meer van ons wordt gevraagd, waar we te maken krijgen met nieuwe wet- en regelgeving (onder andere Open Overheid) en waar opgaven buiten complexer worden, moeten we als organisatie flexibel zijn, efficiënt in kunnen spelen op vragen en veranderingen 'buiten' en tegelijkertijd in control zijn. Hiervoor zijn we in 2022 met een doorontwikkeling van de organisatie gestart, die ook de komende jaren nog verder vorm krijgt.

Sleutelwoorden in die organisatieontwikkeling zijn onder andere:

- Samenwerken: als gemeente vervullen we andere rollen; steeds minder vaak als kartrekker of initiatiefnemer; steeds vaker als ondersteuner of facilitator. Dit vraagt om andere competenties van medewerkers en bovenal meer samenwerking met partijen buiten: inwoners, ondernemers of maatschappelijke partners bijvoorbeeld.
- Integraal werken: ofwel, werken over de grenzen van beleidsterreinen en zelfs de eigen organisatie heen. Maatschappelijke vraagstukken op het gebied van – bijvoorbeeld woningbouw, arbeidsmigranten of de energietransitie – kennen vele facetten. Die kunnen we niet meer vanuit één team of cluster oplossen. Sterker nog: die kunnen we als gemeente niet alleen oplossen.

Dit gaan we doen:

- In 2024 starten we met programmatisch werken; een manier van werken die ons helpt om flexibel in te kunnen spelen op grote veranderopgaven. Tevens verandert hiermee de structuur van onze organisatie. Programmamanagers worden verantwoordelijk voor de sturing op en inrichting van integrale programma's (waarvan de eerste contouren in deze begroting al zichtbaar zijn). Zij stellen voor elk programma een programmaplan op; deze landen in de begroting van 2025. We wachten niet tot de hele organisatie staat; in de pilotprogramma's Vitale Kernen en Duurzaam Horst aan de Maas zetten we al stappen en doen we ervaring op met deze nieuwe manier van werken. ►

- We herzien de planning & control (P&C)-cyclus, in nauw overleg met college en raad.
- We investeren in de ontwikkeling van competenties en vaardigheden van medewerkers. Denk aan samenwerken, programmatisch werken, regie op de loopbaan en bestuurlijke sensitiviteit (zie ook paragraaf 7.5).

In de begroting 2024 – 2027 zijn jaarlijks extra financiële middelen opgenomen voor deze organisatieontwikkeling.

“In de komende jaren staan het college en de gemeenteraad voor grote besluiten, met een grote maatschappelijke impact.”

Communicatie

In de komende jaren staan het college en de gemeenteraad voor grote besluiten, met een grote maatschappelijke impact. Denk aan besluiten over onderwerpen als de Omgevingsvisie, grootschalige energieopwek en de toekomst van de agrarische sector.

In de eerder geschetste dynamiek, wordt transparante communicatie steeds belangrijker. Dat wil zeggen: helder uitleggen wat we doen, wat onze rol is en welke besluiten we – waarom – nemen. Maar ook: het gesprek met inwoners faciliteren en participatie bevorderen.

Dit gaan we **doen**:

- Communicatie is een buitenboordmotor voor organisatieontwikkeling; het is belangrijk om medewerkers goed mee te nemen in de ontwikkeling die we als organisatie doormaken. We versterken tijdelijk onze capaciteit, vooral voor interne (verander)communicatie.
- In een krappe arbeidsmarkt kan goede communicatie (employer branding) het verschil maken om potentiële medewerkers aan onze organisatie te binden en te (blijven) boeien. We versterken het werkgeversmerk en met interne en externe campagnes zorgen we voor betere zichtbaarheid van vacatures.

Samenwerking

Samenwerken – onder andere met gemeente Venray – helpt ons om adequaat in te spelen op complexe vraagstukken, kwaliteit te borgen en te verbeteren en kosten beheersbaar te houden.

De opgeleverde evaluatie over de samenwerking met gemeente Venray laat zien dat we veel hebben bereikt, maar ook dat we nog veel winst kunnen behalen. Willen we de volgende stappen zetten, dan is een robuuste samenwerking nodig. Dat vraagt om inspanningen en investeringen van beide partijen.

Daar waar we in 2022 en 2023 middelen beschikbaar hadden (beschikbaar gesteld bij de instelling van de GR) is voor 2024 en 2025 aanvullend een bedrag nodig voor communicatie en programmamanagement.

7.5 Bestuur

BBV-begroting 7.2 ◀

Baten 2024:	4	Lasten 2024:	-3.167	Saldo 2024:	-3.163
-------------	---	--------------	--------	-------------	--------

We staan voor grote maatschappelijke opgaven. Hiervoor is nodig dat de gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie anders gaan samenwerken. Hierdoor komen we tot snellere, betere en duidelijke besluiten. Dit is bestuurlijke vernieuwing, geen doel op zich, maar een nieuwe manier van samenwerken om de grote maatschappelijke opgaven te realiseren.

Dit gaan we doen:

- We ontwikkelen onze politiek-bestuurlijke sensitiviteit om het college en de raad beter te kunnen adviseren en te helpen bij koersvaste, integrale besluitvorming.
- We verbeteren het samenspel tussen (bestuurlijk en ambtelijk) opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.

7.6 Algemene baten en lasten

BBV-begroting 7.6 ◀

Baten 2024:	0	Lasten 2024:	424	Saldo 2024:	424
-------------	---	--------------	-----	-------------	-----

Voor 2024 en 2025 is de begroting structureel in evenwicht. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Hierbij hoort logischerwijs ook, dat we de financiële weerbaarheid niet verlagen.

De jaarschijf van 2024 en 2025 van deze begroting zijn structureel sluitend waarbij het structurele overschot in 2024 € 2,9 miljoen en in 2025 € 4,7 miljoen bedraagt. Hiermee voldoen we aan de eisen van de onze toezichthouder, de Provincie. De jaarschijven 2026 en 2027 van de meerjarenraming zijn niet structureel sluitend en zijn respectievelijk € 1,4 miljoen en € 2,8 miljoen negatief.

“Voor 2024 en 2025 is de begroting structureel in evenwicht.”

De tekorten in 2026 en 2027 worden voornamelijk veroorzaakt doordat het Rijk vanaf 2026 het trap op/trap af principe loslaat. Hierdoor ontvangen gemeenten structureel ongeveer € 3 miljard minder. Op landelijk niveau vinden de komende periode nog veelvuldig gesprekken plaats over de financiering van gemeenten door het Rijk vanaf 2026. Gelet op deze financiële onzekerheid heeft de raad bij de Kaderbrief 2023 reeds aangegeven dat we vooruitlopend hierop niet nu al onze ambities naar beneden gaan bijstellen of forse ombuigingen in de begroting gaan verwerken. Het besluit bij de Kaderbrief is ook in lijn met het advies van de VNG. ▶

Gelet op de hierboven genoemde onzekerheden en de dreiging van een hoge inflatie en stijgende (grondstof- en energie)kosten, streven we ernaar onze reservepositie en ons weerstandsvermogen verder te verstevigen en bouwen we een buffer op om toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen.

Zo voegen we binnen de kaders van een sluitende begroting in 2024 € 2 miljoen en in 2025 € 4 miljoen toe aan de algemene reserve. Ook schuiven we geen onnodige kosten door naar de toekomst en zijn we continue op zoek naar een gezond evenwicht tussen ambitie (wat willen we bereiken?) en lastendruk (wat vragen we van onze inwoners en bedrijven?).

7.7 Algemene dekkingsmiddelen

BBV-begroting 7.7 ◀

Baten 2024:	99.838	Lasten 2024:	-1.776	Saldo 2024:	98.062
-------------	---------------	--------------	---------------	-------------	---------------

Na jaren van discussie en onduidelijkheid is er duidelijkheid over de uitkomsten van de zogenaamde herijking van het Gemeentefonds. Een herijking die voor onze gemeente positief uitpakt. Vervolgens zien we dat gemeenten door de zogenaamde trap op/trap af systematiek een paar jaren relatief veel geld erbij krijgen. Echter, het Rijk kondigt tegelijk ook aan om vanaf 2026 te willen stoppen met die methodiek. Dat leidt tot heel veel onzekerheid over de structurele ontwikkeling van de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente vanaf 2027. Onzekerheid bestaat er ook omtrent (de gevolgen van) loon- en prijsinflatie. Gegeven die (onzekere) omstandigheden staan we gezamenlijk voor de uitdaging om een stabiel financieel beleid te voeren.

De OZB-opbrengsten zijn vanaf 2023 als een constante opbrengst ingerekend. Eenzelfde systematiek als bij de kosten: begroten tegen constante prijzen. Constante prijzen die met de meicirculaire geïndexeerd worden naar het niveau van volgend jaar.

De OZB-tarieven niet-woningen blijven al vele jaren ver achter bij het gemiddelde van alle gemeenten in de provincie Limburg. In deze begroting gaan we er van uit dat in de periode 2024 -2027 het OZB-tarief niet-woningen gelijkmatig toegroeit naar het provinciale gemiddelde. Concreet betekent dit jaarlijks vanaf 2024, naast de reguliere inflatiecorrectie een extra stijging van 5%.

Overzicht lasten en baten 2024 tot en met 2027

	Begroot 2024			Begroot 2025			Begroot 2026			Begroot 2027		
	Lasten	Baten	Resultaat	Lasten	Baten	Resultaat	Lasten	Baten	Resultaat	Lasten	Baten	Resultaat
 1. Vitale kernen	-28,1	11,1	-17,0	-27,3	10,1	-17,3	27,6	9,8	-17,8	-27,4	9,5	-17,8
 2. Een sterke sociale basis	-53,6	12,6	-41,0	-53,5	12,5	-41,0	-54,1	12,0	-42,1	-53,8	11,4	-42,4
 3. Een natuurlijk vitaal en landelijk gebied	-5,9	0,1	-5,8	-5,9	0,1	-5,8	-6,0	0,1	-5,8	-6,0	0,1	-5,8
 4. Duurzaam Horst aan de Maas	-16,3	18,3	2,0	-14,5	16,2	1,7	-14,6	16,3	1,8	-15,4	16,6	1,2
 5. Een toekomstbestendige en innovatieve economie	-3,0	1,3	-1,7	-2,8	1,6	-1,2	-2,7	1,6	-1,1	-2,6	1,1	-1,5
 6. (Arbeids)migratie en integratie	-1,5	1,2	-0,3	-1,2	1,0	-0,3	-0,2	0,0	-0,2	-0,2	0,0	-0,2
 7. Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie	-41,1	105,7	64,6	-41,9	106,6	64,7	-37,1	100,9	63,8	-36,6	99,9	63,4
Totaal lasten, baten en resultaat	-149,5	150,2	0,8	-147,3	148,1	0,8	-142,3	140,8	-1,6	-142,0	138,7	-3,3

bedragen in € miljoen.

gemeente

**horst
aan de
maas**

